

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Сусрети директора фондова/завода ПИО држава са простора бивше СФРЈ од изузетне су важности не само због броја потписаних споразума у последњих 15 година, већ и због решавања суштинских проблема људи, рекао је директор РФ ПИО Реља Огњеновић

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

БУДУЋНОСТ ПЕНЗИЈСКИХ СИСТЕМА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић

Париска бр. 9,

11000 Београд,

011/2030-742

e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743

011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија

ЈП „Службени гласник“

Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије

се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Пријатељски за добру старост

Пре неког времена један познати холандски трговински ланац, у покушају да се избори са усамљеношћу међу старијим особама, увео је „споре“ касе на којима може да се разговара са благајником. Ова невелика промена показала се толико

успешном да су споре касе убрзо инсталиране у 200 продавница тог ланца, а прилику да ћаскају без журбе, поред старијих, почеле су да користе и друге категорије грађана – свако коме би добродошло мало друштва за бољи дан. Ова акција била је део шире иницијативе под називом „Један против усамљености“, коју је покренула холандска влада, а исти ланац супермаркета у међувремену је увео и „кут за ћаскање“, где локални становници могу да сврате на шољу кафе и мало разговора.

Усамљеност није лака бољка и са њом смо се у неком тренутку суочили скоро сви. Иако се уобичајено своди на самоћу, она је заправо одраз свести о недостатку друштвених веза, односно јаз између наших потреба за повезивањем и количине веза које добијамо. С годинама и свим пратећим појавама, расте вероватноћа да ћемо бити друштвено изоловани или усамљени, и то је проблем одавно уочен и дефинисан. Због тога на глобалном плану расте покрет заједница, градова и општина које се труде да боље задовоље специфичне потребе старијег становништва. Глобалну мрежу за градове и заједнице прилагођене старијим особама (GNAFCC) основала је 2010. године Светска здравствена организација како би повезала градове, заједнице и организације широм света са заједничком визијом доброг места за старење. Мрежу, која се фокусира на урбане и све више дигитализоване средине, тренутно чини 1.300 чланова из 51 земље.

Локалне заједнице, као и велики градови попут Лондона, настоје да старијима омогуће да у свакодневном животу учествују на здрав начин, без напора и страха од дискриминације, што у пракси значи – да живе аутономно и достојанствено. Примери су различити, а помаци некад најизглед мали али олакшавају свакодневни живот. У Скандинавији закони о планирању подстичу

развиј мешовите намене, чинећи да за старије пут од куће до продавнице, апотеке, лекара, буде краћи и приступачнији. У Холандији и Немачкој, где је честа појава да старији возе бицикл, радило се на безбедности бициклистичких рута. У Сингапуру старији људи имају паметне картице које могу да провлаче на прелазима и тако успоравају брзину којом се мењају светла на семафору, односно регулишу време које им је потребно да пређу улицу. Лондонско истраживање „Град пријатељски настројен према старијима“ такође је показало недовољно времена за прелазак улице, недостатак рукохвата али и јако добру приступачност за возњу аутобусом и метроом.

Најдаље је можда отишао невелики немачки град Арнсберг који је при градској управи формирао Одељење за будуће старење. Као и у остатку Немачке, која има једну од највећу популацију старијих особа, и у Арнсбергу се број старијих убрзано увећавао. Данас град са око 73.500 становника има 17.000 грађана од 65 и више година, а до 2030. очекује се 55 старијих особа на сваких 100 млађих од те границе. Док је раније градски приступ био оријентисан на оно што старији више не могу да ураде, односно првенствено на улагање у домове за старе, данас се ради на оснаживању и омогућавању старијим особама да остану активни грађани.

Сада се, на пример, град може похвалити клупама на сваких 200 метара на пијацама и шеталишту, а осим што служе за одмор, клупе су и нумерисане па људи који пате од деменције или им је потребна помоћ, могу да је позову наводећи број клупе. Волонтери у Арнсбергу су доступни да путују са старијим особама као пратиоци у аутобусу, што им омогућава да наставе да живе нормално, укључени у градски живот, да иду у набавку, а имају и помоћ у ношењу торби. Поред тога, старијима су доступни и приступачни стамбени комплекси са малим јединицама опремљени опционом помоћи према индивидуалним потребама.

Старији људи данас извесно имају другачија очекивања и оно што је било довољно за претходне генерације сада више није, а тек неће бити у будућности. У суштини, ради се о избору да остану то што јесу, и о томе да на њега имамо право у свим добрима и годинама.

М. Јовановић

СУСРЕТИ ДИРЕКТОРА ФОНДОВА/ЗАВОДА ПИО ОДРЖАНИ У САРАЈЕВУ

Будућност пензијских система

Традиционални Сусрети директора фондова/завода за пензијско/мировинско и инвалидско осигурање држава насталих на простору бивше СФРЈ одржани су 3. и 4. јуна, у Сарајеву, у Федерацији Босне и Херцеговине. Републички фонд ПИО на овогодишњим, 15. по реду, Сусретима представљали су директор Фонда Реља Огњеновић, заменик директора Фонда др Александар Милошевић, директор Сектора за остваривање права из ПИО, Владимир Станковић, директорка Сектора за финансијске послове, Бојана Поповић, директор Сектора за информационе технологије, Машан Булатовић, директор Сектора за имовинске послове, пројекте и набавке, Бојан Малинић, и шеф Кабинета, Марина Петровић. Централна тема овогодишњих Сусрета била је „Будућност пензијских система – изазови и перспективе“. Осим тога, више речи било је и о примени међународних споразума о социјалном осигурању са акцентом на ефекте електронске размене података између носилаца осигурања.

У свом обраћању директор Фонда ПИО Реља Огњеновић рекао је да су ови сусрети од изузетне важности не само због броја потписаних споразума између фондова у последњих 15 година, већ и због решавања суштинских проблема људи.

– Ипак све наше фондове чине људи, а ми смо сада дошли до више десетина хиљада решених случајева између држава које су настале распадом бивше Југославије – рекао је Огњеновић.

Он је такође нагласио да је важно што је на овим сусретима и Завод за пензијско осигурање Аустрије, који је од изузет-

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић и в. д. директора Фонда ПИО Црне Горе, Владимир Дробњак, потписали су Анекс 1 Протокола о електронској размени

ног значаја за све земље некадашње СФРЈ, зато што велики број људи са ових простора тренутно живи и ради у Аустрији и очекује да оствари право како у Аустрији, тако и у овим земљама. Говорећи о значају потписивања споразума, Огњеновић је рекао да се потписивањем споразума ради на томе да се што већи број података пребаци у електронски облик и да се на тај начин размењују информације, јер се тако скраћује и време трајања самог процеса доношења решења, али се и олакшава странкама да не морају више пута да долазе у пензијске фондове бивших република како би решили своје проблеме и остварили право.

О правцима и перспективама пензијског система у Србији говорила је Бојана Поповић, директорка Сектора за финансијске послове РФ ПИО. Она је у свом обраћању презентовала основне правце спроведених реформи који су везани за промену усклађивања висина пензија, промену начина обрачуна пензија и административне промене. Поповић је такође говорила и о заштити материјалног положаја српских пензионера, која укључује исплате новчаних помоћи, ванредна усклађивања пензија и издвајања за друштвени стандард корисника.

– Репорема пензијског система у Србији је континуирани процес – неопходно је прилагођавати систем променама у друштву, што значи праћење демографских параметара/старења становништва, нивоа запослености и целокупног економског развоја земље – рекла је Бојана Поповић.

Другог дана 15. Сусрета директора фондова/завода за пензијско и инвалидско осигурање држава насталих на простору бивше СФРЈ, између Фонда пензијског и инвалидског осигурања Црне Горе и Републичког фонда ПИО Србије потписани су анекси уговора о електронској размени података у области пензијског и инвалидског осигурања.

Анекс 1 Протокола о електронској размени потписали су в. д. директора Фонда ПИО Црне Горе, Владимир Дробњак, и директор Фонда ПИО Републике Србије, Реља Огњеновић, док су Анекс 2 Техничког протокола потписали Наташа Булатовић, самостална

Делегација Републичког фонда ПИО

саветница Одсека за пројектовање, развој и одржавање апликативног софтвера у Фонду ПИО Црне Горе, и Машан Булатовић, директор Сектора информационих технологија РФ ПИО Србије. Иначе, ова два документа су потписана и примењују се од 2015. године, а анексима је унапређена и проширена сарадња фондова у области електронске размене о чињеници смрти и висини пензије корисника права из пензијског и инвалидског осигурања. Закључак овогодишњих Сусрета је да су они добра прилика за размену информација о примени међународних споразума о социјалном осигурању, о променама нормативе у периоду између два састанка, као и указивање на евентуалне проблеме и предности електронске размене података између носилаца обавезног социјалног осигурања.

Наредне године домаћин Сусрета биће Завод за пензијско и инвалидско осигурање Словеније.

Јелена Томић

Део радне атмосфере

СТАТИСТИКА РЕПУБЛИЧКОГ ФОНДА ПИО

Стабилан раст броја пензионера

Број корисника пензија свих категорија у априлу ове године био је 1.657.668. То је незнатно више него у децембру 2024. када је Републички фонд ПИО исплатио пензије за 1.657.549 пензионера, али чак за шест хиљада корисника више него у децембру 2023. године, када их је било 1.651.315.

Према врсти пензије, најбројнији су корисници старосне пензије којих, према подацима за април 2025, има 1.109.126, и они чине 66,9 процената укупног броја пензионера. Други по бројности су породични пензионери – њих је 322.586, односно 19,5 одсто, док инвалидску пензију прима 225.956 корисника, односно 13,6 процената. Из редова некадашњих запослених долази 1.411.819 пензионера; 118.178 се бавило самосталном делатношћу, а 127.671 корисник је из редова пољопривредника.

Просечна пензија за све категорије корисника у априлу ове године била је 50.688 динара. Када је реч о просеку на нивоу локалних самоуправа, највишу просечну пензију имају београдске општине Савски венац –81.060, Стари

град – 77.740 и Врачар – 77.436 динара. Најнижу просечну пензију има општина Мало Црниће са 25.855 динара, те општине Жабари – 26.192 и Варварин –30.693 динара. Пензију вишу од сто хиљада динара прима 124.820 корисника, односно 7,5 процената свих пензионера.

Највише пензија се исплаћује у Београду (рачунајући све општине), укупно 391.858; затим у Новом Саду 93.249, и Нишу 84.287, а од београдских општина „најпензионерскија“ је општина Нови Београд са 57.383 корисника свих категорија.

Најмање пензионера има у општини Црна Трава, само 374, затим у Трговишту – 872 и у општини Ражањ у Нишавском округу, у којој се исплаћује 1.228 пензија.

Просечна старост корисника пензија свих категорија који су то право остварили у 2023. години била је 64 године и за мушкарце и за жене. У инвалидску пензију у 2023. мушкарци су у просеку одлазили са 56, а жене са 55 година.

Мушкарци и жене из редова запослених пензионису се у просеку са 64 године; мушкар-

ци који су се бавили самосталном делатношћу и пољопривредници у пензију одлазе са пуних 65 година, а жене из обе ове категорије са 64 године.

Када је реч о дужини стажа, просечан радни стаж мушкараца корисника старосне пензије у 2023. години био је 32 године, док су жене у старосну пензију одлазиле у просеку са 30 година стажа. Просечан стаж мушкараца из редова запослених био је 33 године; из категорије самосталаца 31, док су пољопривредници одлазили у пензију просечно са 22 године стажа. Жене из категорије запослених су у 2023. у старосну пензију одлазиле са просечно 31 годином стажа, оне које су се бавиле самосталном делатношћу са 28 година, док су се пољопривреднице у просеку пензионисале након 19 година стажа. У инвалидску пензију мушкарци су ишли просечно са 24, а жене са 21 годином стажа.

Просечан стаж свих корисника старосне пензије у Србији, без обзира на годину пензионисања, је 34 године за мушкарце и 30 година за жене. Код инвалидских пензионера просек радног стажа је 25

Зграда Дирекције РФ ПИО

година за мушкарце, односно 22 године за жене.

Просечна старост свих корисника старосне пензије мушкараца је 73, а жена 72 године. Код инвалидских пензионера просек је нешто нижи: за мушкарце 69, а за жене 68 година.

Старосни пензионери мушкарци којима је у 2023. престало право због смрти у просеку су користили пензију до своје 78. а жене до 79. године. Просечан број година коришћења пензије за ове категорије је – 17 година за мушкарце и 21 година за жене. У односу на деценију раније, мушкарци су користили пензију само једну годину дуже, а жене чак три године дуже.

М. Јовановић

КОРИШЋЕЊЕ ПРАВА НА ПЕНЗИЈУ И НОВЧАНЕ НАКНАДЕ

Обавезна потврда о отвореном рачуну

Питања која најчешће постављају будући пензионери обично се односе на услове за остваривање права или на начин обрачуна висине пензије. Врло ретко се постављају питања о томе који су услови да се стечена пензија несметано користи, односно – које обавезе има пензионер након што прими решење. Ништа чудно, као што каже народна пословица – прво скочи па онда реци хоп. Питања у вези са исплатом, односно коришћењем пензије доћи ће на ред касније.

Јасно је, посао Фонда не престаје доношењем решења о пензији. Некада је за исплату стеченог права било довољно правилно написати адресу пребивалишта на захтеву. Поштански службеници би затим лако „проналазили“ кориснике и доносили им прву пензију. Исплата би касније могла да се пребаци на банковни рачун, а неки су се чак враћали на исплату поштом. Данас, међутим, оваква флексибилност више није могућа.

Банка по избору

Још од измена Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 2019. године, исплата пензије или новчане накнаде може да се врши искључиво на текући рачун у банци, уз обавезну доставу потврде о отвореном рачуну. Та потврда не служи само као доказ, већ и као начин обавештавања банке да ће корисник примати исплате од Фонда. Пошто избора више нема, односно банковни рачун је неопходан да би се успоставила исплата, најбоље је да се потврда о текућем рачуну приложи при подношењу захтева за пензију, односно новчану накнаду. Избор банке је потпуно слободан, односно исплата је могућа преко свих банака

које послују у Републици Србији. Корисници који су од раније примали исплату поштом могу и даље тако да примају стечене пензије и накнаде, чак и у случају да након измена Закона остваре неко ново право које ће се исплаћивати уз оно раније стечено. Међутим, у случају да одлуче да пређу на исплату преко банке, повратак на стари систем више није могућ.

Правилно навођење адресе при подношењу захтева и даље је од кључног значаја. Адреса наведена на захтеву мора да се поклапа са званичним подацима из личне карте. У супротном, може доћи до кашњења или прекида у исплати, али и проблема са здравственим осигурањем. За пензионере који живе у иностранству исплата се врши на девизни рачун, а неретко је потребно доставити и потврду о животу – ова обавеза разликује се од државе до државе. Број држава са којима се подаци о животу пензионера електронски размењују се постепено увећава, а пензионери који у њима живе су привилеговани. Они немају обавезу

да достављају потврду о животу или то евентуално чине једанпут, пре прве исплате.

Иначе, потврда о животу се тражи како би се избегло да због касног сазнања о смрти корисника дође до великог износа преплате, а затим и до потребе да се води компликован и скуп поступак за повраћај тог износа од наследника преминулог. Динамика и потреба да се доставља потврда о животу разликује се у зависности од државе пребивалишта, па је најбоље да се заинтересовани корисници који живе у иностранству прецизно информишу. Они то могу да учине и позивом или упућивањем електронске поште Контакт центру Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Чињеница да неко има пребивалиште у иностранству може да буде од значаја и за исплату новчаних накнада, као и Законом одређеног најнижег износа пензије.

Важно је напоменути и измене у процедури промене банке. Раније је било потребно тражити сагласност старе банке, што

је често било проблематично уколико су постојала дуговања. Сада, у већини случајева, довољно је доставити потврду нове банке, осим ако се исплата пребације у иностранство, или на рачун овлашћеног лица – ту и даље важи обавеза достављања додатне документације и сагласности. Ова обавеза постоји и у ситуацијама када се тражи да се исплата права убудуће врши посредством установе за смештај старих лица.

Исплата на рачун установе

Наравно, обавеза достављања овереног пуномоћја ако исплату треба да прима друго лице и даље важи. Уколико је реч о корисницима у иностранству, пуномоћје се може оверити и у конзулату Републике Србије. Пуномоћје се поништава у случају смрти, опозива или укидања овлашћења, а корисник мора у таквим случајевима одмах да достави нове податке да би исплата била настављена без прекида. Корисник пензије или накнаде може да опуномоћти неко друго лице или да право убудуће прима на сопствени

рачун, па ће у зависности од тог избора и доставити потребна документа.

Када се исплата пензије или других права врши кориснику који је смештен у одговарајућу установу социјалне заштите (нпр. за смештај старијих лица), исплата може да се врши и преко те установе, па је могуће и да се од пензије непосредно намирују трошкови смештаја, делимично или у целости док преостали део пензије остаје на располагању кориснику.

Пензионерима поједина предузећа нуде и погодност да на рате које се непосредно обустављају од пензије купе нешто од потроштина или медицинских помагала. На овај начин пензионер може да купи оно што му је потребно без коришћења чекова или готовине. Обавештење о дугу доставља се Фонду који од пензије врши обуставу одговарајућег износа кроз месечне рате. Ова могућност обично је

наведена у понуди фирме од које се одређена роба купује.

Важно је да нагласимо и да сви пензионери имају обавезу да о променама које су наступиле након остваривања права обавесте организациону јединицу Фонда која врши исплату. Тако, на пример, корисници породичних пензија треба да доставе обавештење о запосле-

њу, а деца и о завршетку школовања. Сви корисници треба да пријаве промену адресе пребивалишта, а нарочито они који се у току коришћења права преселе у иностранство, како због евиденције нове адресе, тако и због евентуалних промена у исплати појединих права. У случају да дође до престанка исплате због околности које су

на страни корисника права, а што се најчешће дешава због недостављања податка о промени адресе што онемогућава достављање позива, може доћи и до обуставе исплате. Исплата се поново успоставља тек на захтев корисника, уз достављање потребне документације. У том случају се доспели износи права исплаћују највише 12 месеци уназад од дана поднетог захтева за исплату, па је и због тога важно да се сви значајни подаци и информације достављају благовремено.

Да закључимо, систем исплате пензија и новчаних накнада је технички унапређен у односу на прошла времена, али и захтева више пажње од самих корисника. Правовремено и тачно информисање остаје најбоља препорука за све који користе своја права код Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Мирослав Мирић

САВЕЗ СЛЕПИХ СРБИЈЕ

Правилник за бољу видљивост

Савез слепих Србије је 12. јуна представио Правилник о елементима физичке приступачности за слепе и слабовиде особе, који прецизно дефинише обавезне техничко-безбедносне стандарде за пројектовање и уградњу елемената физичке приступачности који су намењени слепим и слабовидим особама. На Правилнику је радио тим стручњака састављен од искусних архитеката, правника и перипатолога који се више деценија баве стварањем физички приступачног окружења.

– Правилник је корак ка бољој будућности и регулише потребе које особе оштећеног вида имају током самосталног кретања. Он је темељ који мора постати закон, да бисмо слепе и слабовиде учинили равноправним учесницима у јавном животу – нагласио је Милан Стошић, председник Савеза слепих Србије, и додао да је Правилник израђен по узору на земље у којима је окружење приступачно и безбедно за самостално кретање.

У Правилнику су наведени елементи приступачности, као што су тактилне стазе, рељефни оријентациони планови, натписи на Брајевом писму. Овај документ требало би да помогне пројектантима да имају у виду шта су препреке за особе оштећеног вида и како оне могу да се превазиђу.

Д. Лукић Лазовић

Филијала Фонда ПИО у Ваљеву привремено на новој адреси

Филијала Републичког фонда ПИО у Ваљеву, од 1. јуна 2025. године, због планираних радова на реконструкцији и адаптацији пословне зграде Филијале у улици Проте Матеје број 4, привремено је смештена на нову адресу, у Карађорђеву број 120, у зграду некадашње фабрике „Узор“, недалеко од старе адресе и центра града.

Сви бројеви телефона и радно време Филијале остали су непромењени, као и целокупна организација рада.

Директорка Филијале Ваљево, Светлана Божић, истиче да је првобитно фокус био на пресељењу шалтера Филијале, односно писарнице, затим дежурног ликвидатора, правника и евидентичара матичне евиденције, како би пријем странака могао да се одвија без већих прекида.

**Директорка
Филијале Ваљево,
Светлана Божић**

Након тога пресељене су и остале канцеларије, и на крају целокупна архива.

Божић наглашава да су приликом пресељења у изнајмљени простор успели да одрже исту организацију рада, уз минималне измене, тако да странке неће имати никаквих проблема и потешкоћа због пресељења. Лекарска комисија ће радити на истој адреси.

– Трудићемо се да и у привременом простору одржимо ефикасност рада на највишем нивоу

и наставићемо да квалитетно пружамо услуге нашим корисницима. Нови простор је у потпуности прилагођен странкама, тако да ова промена неће имати утицај на њих – наглашава Светлана Божић.

Г. О.

Велико интересовање грађана

У циљу унапређења поступка остваривања права, решавања спорних ситуација у вези са припадностима, брже реализације захтева или праћења предмета који су у процесу обраде, а све како би се повећао степен задовољства корисника, Републички фонд ПИО у континуитету организује Међународне дане разговора. Саветодавни дани са колегама из Хрватског завода за мировинско осигурање одржани су 11. јуна у Новом Саду и дан касније у Београду.

С обзиром на то да су претходни Дани разговора са Хрватском одржани у новембру 2023, интересовање странака, осигураника и пензионера који су стаж стекли у ове две државе било је изузетно велико. Током два дана више од 120 странака добило је бесплатну правну помоћ од српских и гостујућих референата, а највеће интересовање грађана владало је за остваривање права и регулисање стажа.

Организација сусрета, на обе локације, била је одлична, тако да застоја у пријему и раду није било. Пошто странке пријем заказују раније, референти на саветовање долазе потпуно припремљени и у потпуности упознати са предметима. Због тога је и могуће да се питања решавају ажурно, што резултира високим степеном задовољних корисника, а то показује и анкета коју Фонд ПИО редовно спроводи. Анкета је показатељ колико се добро радило и шта

Први дан саветовања одржан је у Новом Саду

евентуално треба да се промени убудуће, а овога пута све странке су оцениле (100 одсто) да им је саветовање било од великог значаја и да је важно да ова услуга Фонда буде доступна и убудуће. Такође су и запослени у Фонду добили највишу оцену: на питање да ли сте задовољни љубазношћу запослених Фонда ПИО, одговорено је потврдно у сто одсто случајева.

Као и свих ових година, током оба дана, домаћим тимовима координирао је Предраг Марковић, шеф Одсека за међународну сарадњу, послове ЕУ интеграција и праћења уредаба

ЕУ у Одељењу за ПИО по међународним уговорима Фонда ПИО. Првог дана, бесплатну правну помоћ пружале су запослене у Одсеку за ПИО Фили-

за град Београд. Састав хрватског тима био је идентичан као на претходним саветодавним данима одржаним 2023, и чинили су га референти Ленка Пирић, Гордана Буди и Мирјана Планк Бобинац.

На крају, главни утисак саветовања је да су сви учесници након догађаја били веома задовољни, посебно странке, а преносимо импресије из Књиге утисака које су оставили Ново-сађани Вида Зарић и Драган Станковић.

– Изузетно сам задовољна информацијама које сам добила од представника ПИО из Загреба, као и представника из ПИО Нови Сад. Сматрам да би требало чешће организовати овакав вид саветовања да би постојећи и будући пензионери лакше решили своје проблеме. Све похвале за оперативност запослених у ПИО Нови Сад – истакла је Вида Зарић.

– Присутновао сам данашњем саветовању између Србије и Хрватске, само нека се настави овако, мислим да је

Највише заинтересованих за регулисање стажа

Резултати анкете показали су да су странке на ово саветовање у највећем броју дошле ради регулисања стажа, чак 46 одсто њих, док је 24 одсто дошло како би се информисало о условима за остваривање права.

Очигледан је број странака који су дошли да се интересују за конвалидацију стажа осигурања, односно да се распитају о поступку и начину конвалидације. Осигураници и корисници права из области пензијског и инвалидског осигурања који су радили на територији Републике Хрватске, а којима у претходном периоду одређени период осигурања није утврђен, односно када решењем о већ признатом праву тај период није узет у обзир, треба да доставе писане доказе. Изјава, за коју је већина мислила да је довољна, не значи ништа без писаних доказа које даје послодавац. Свима је то објашњено и саветовано да захтев поднесу поново када буду имали комплетну документацију – заједнички је закључак саветовања.

Највише питања односило се на остваривање права и регулисање стажа

јале Нови Сад, Зорица Савић, Тања Которанин и Јелена Ромић Катић, а другог дана саветодавци су били Данијела Рачић из Службе Филијале за град Београд 1, и Вања Поповић и Слађана Ковачевић из Филијале

ово потребно и другим људима. Захвалан сам свим присутнима на пруженим информацијама и саветовању – написао је педесетседмогодишњи Драган Станковић.

Марија Симовић-Максимовић

Награда за „Јежеву кућицу“

Изложба „Јежева кућица – Измишљање бољег света“, посвећена Бранку Ћопићу и његовој чувеној поеми, добитник је Европске награде за културно наслеђе/Награде Европа Ностре, која се додељује у пет категорија. У конкуренцији 251 пријављеног пројекта из 24 земље награђено је њих тридесет, међу њима, по много чему посебна, ова поставка Музеја Југославије која је добила награду у категорији Грађанске иницијативе и подизање свести.

Изложба „Јежева кућица – Измишљање бољег света“ отворена је у Музеју Југославије – Музеј 25. мај крајем 2023. и броји рекордну посећеност,

150.000 посетилаца. Реализована је у сарадњи са децом узраста од пет до десет година из Београда, Загреба, Сарајева и студентима сценографије Универзитета у Београду.

Из огромног броја цртежа и идеја које су понудили најмлађи, направљен је избор, а у њихову реализацију били су укључени бројни уметници и студенти БУ. Изложбу чине две целине у којима се свет маште преплиће са елементима стварности. Прва целина је интерактивни простор – полигон за игру, док је други део посвећен животу Бранка Ћопића. При осмишљавању поставке идеја је била да њена израда и методологија буду аналогне, односно да се деци пружи прилика да ствари додирну.

Уручени уговори о наменским трансферима

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, уручила је, 25. јуна, у Палати Србија, уговоре о наменским трансферима представницима 120 јединица локалних самоуправа широм Србије. За ову намену Министарство је издвојило укупно 560 милиона динара, чиме ће се значајно унапредити доступност и квалитет услуга социјалне заштите на локалном нивоу.

Средства ће бити искоришћена за развој и унапређење услуга као што су: помоћ у кући за старија и угрожена лица, услуга личног пратиоца за децу са сметњама у развоју, дневни боравци за децу и младе са инвалидитетом, услуге персоналне асистенције и други облици социјалне подршке за најугроженије категорије становништва.

– Ове услуге су директна подршка породицама, особама са инвалидитетом и сметњама у развоју, као и нашим најстаријима које не смемо заборавити и о којима посебно морамо бринути – рекла је Ђурђевић Стаменковски и нагласила да ће Министарство наставити да буде поуздан ослонац и активан партнер свим општинама и градовима у Србији у циљу стварања одрживог и доступног система социјалне заштите.

Уговори о наменским трансферима представљају један од најважнијих инструмената кроз који држава унапређује територијалну равномерност у пружању социјалних услуга и доприноси већој социјалној правди.

Мокрин: 40. Меморијал „Мирослав Антић“

На мокринском Варошком тргу 25. јуна окупали су се пријатељи и поштоваоци Мирослава Мике Антића у знак сећања на великог песника, новинара и филмског ствараоца. Четрдесети Меморијал у Микином родном Мокрину традиционално је отворио Миодраг Петровић стиховима „Бесмртне песме“, са пуно емоција, онако како је то по песниковој жељи учинио и на дан његовог одласка, а тема овогодишње поетско-музичке вечери била је „Улепшавање невидљивог“.

У програму су учествовали глумци, песници и музичари, а додељене су и повеље појединцима заслужним за афирмацију ове манифестације. Добитници повеље су новинар Богдан Ибрајтер Тане, библиотекарка Даринка Маљугић, глумац Миодраг Петровић, књижевник и новинар Мића Вујичић, глумица Марија Остојић, песник Тоде Николетић и Микини омиљени мокрински тамбураши „Мокас“. У музичком делу програма наступио је и ансамбл „С времена на време“. Сећање на незаборавног песника реализовано је у организацији месне заједнице Мокрин, уз подршку града Кикинде и Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама.

Избор најлепше европске марке

Марка Поште Србије са мотивом винчанске културе учествује у такмичењу за

најлепшу марку издања „Европа“ на тему „Национална археолошка открића“, у конкуренцији 56 поштанских марака које су објавиле европске поштанске управе. Како је саопштила Пошта Србије, на такмичарској маркици налази се Антропоморфна фигурина са локалитета Винча, које је једно од најзначајнијих праисторијских археолошких налазишта у нашој земљи.

Гласање је отворено за јавност до 9. септембра ове године, а учешће могу узети сви наши грађани путем линка <https://europastamps.eu/europa2025>. У падајућем менију треба одабрати Republic of Serbia, унети своје име и презиме, град и државу. Даље, кликом на кружић поред пригодне марке Републике Србије одабрати нашу марку и гласати на дугме VOTE.

Просечна зарада у априлу – 109.272 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за април 2025. године износила је 150.777 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 109.272 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто и нето зарада у периоду јануар–април 2025, у односу на исти период прошле године, износио је 11,7 одсто номинално, односно 7,0 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за април 2025. номинално су веће за 13,1 одсто, а реално за 8,7 процената.

Медијална нето зарада за април 2025. године износила је 83.974 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

21. Фића фест у Крагујевцу

Љубитељи Заставе 750, аутомобила познатијег као фића, окупили су се 22. јуна у крагујевачком Великом парку на фестивалу посвећеном овом националном олדתајмеру. Иако се манифестације посвећене „националној класи“, такозване фићијаде, одржавају широм Европе, симболички је најзначајнија ова у Крагујевцу, граду из кога је тај аутомобил потекао и постао ванвременски бренд. Учесће је узело више од 70 власника пристиглих из свих крајева Србије и бивше Југославије, који су посетиоцима пружили прилику за разгледање и фотографисање, а уприличен је и дефиле улицама Крагујевца и Кнића.

Овогодишњи Фића фест прославио је својеврсни јубилеј – 70 година од почетка производње. Први фића је произведен 1955. и исте године је званично представљен на сајму аутомобила у Женеви са ознаком FIAT 600. Његовој великој популарности допринела је и Софија Лорен, која се на женевском сајму нашла међу првим купцима. Крагујевачка Застава произвела је 923.487 примерака овог аутомобила до 1985. године када је престала производња, а извозио се у 35 земаља света. Признање за најмлађег фићу овогодишњег фестивала добио је ауто произведен управо те последње године. Додељена је награда и најмлађем љубитељу фиће, осмогодишњем Михаилу Никодиновићу, и Душку Продановићу, власнику најатрактивнијег аута. Поред фића на фестивалу су се нашли и остали модели аутомобила који су се производили у Застави, а такође се сматрају непревазиђеним симболом прошлог времена. Ова манифестација традиционално се одржава од 2005. уз подршку града Крагујевца и Градске туристичке организације.

Пројекат пошумљавања и заштите шума

У згради Уједињених нација у Београду, 24. јуна, одржана је уводна радионица којом је званично покренут пројекат „Форест Инвест – Јачање отпорности српских шума ради обезбеђивања енергетске сигурности најугроженијих уз допринос њиховим средствима за живот и секвестрацији угљеника“. Ова седмогодишња иницијатива вредна је 84 милиона долара, а реализује се у партнерству Организације за храну и пољопривреду Уједињених нација (ФАО), Владе Србије преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, јавних предузећа „Србијашуме“ и „Војвођинашуме“, уз финансијску подршку Зеленог климатског фонда (ГЦФ) и суфинансирање из националног буџета и средстава ФАО.

Радионица је окупила представнике институција, међународних организација, амбасада, академске заједнице, цивилног сектора и локалних удружења, ради представљања циљева, планираних активности и очекиваних резултата пројекта.

Пројекат предвиђа пошумљавање 7.000 хектара, конверзију 51.000 хектара деградираних ниских у високе шуме, као и успостављање агрошумарских система и енергетских засада на 1.000 хектара напуштеног земљишта.

У Трстенику о социјалном предузетништву

У већници Народног универзитета у Трстенику одржана је конференција под називом „Социјално предузетништво у општини Трстеник“, у организацији удружења „Евроконтакт“ из Крушевца.

Конференцију је отворила председница општине Трстеник, Милена Турк, говорећи о економским и социјалним изазовима развоја локалне заједнице. О актуелном стању социјалног предузетништва у Србији говорио је Ненад Крстић, председник удружења „Евроконтакт“, док је пример добре праксе из Крагујевца представила Милица Павић из Привредне коморе Србије.

Посебну пажњу привукло је излагање Весне Милосављевић из удружења „Женска иницијатива“ из Трстеника, која је представила прво социјално предузеће у Расинском округу.

Конференција је завршена потписивањем Протокола о сарадњи на изради локалног акционог плана општине Трстеник за развој социјалног предузетништва.

Власотинце: отворена сензорна соба

У Центру за социјални рад Власотинце 19. јуна почела је са радом сензорна соба намењена деци са аутизмом, моторним оштећењима, АДХД синдромом и оштећењима свих чула. Третман сензорне интеграције спроводе посебно обучени дефектолози који креирају индивидуални план рада у складу са потребама сваког корисника.

У овој соби деца могу слободно да истражују простор, стику искуства и уче кроз игру, а дефектолог Александар Стаменковић, који ради са њима, наглашава да то није метода лечења већ начин стимулације њихових оштећених чула. Такође постоји могућност рада на развоју моторичких функција, јачању мишића и побољшању координације покрета са физиотерапеутом. Услуга сензорне собе део је пројекта који општина Власотинце реализује са Немачком организацијом за међународну сарадњу ГИЗ.

МУШКАРЦИ И ЖЕНЕ НИСУ ПОДЈЕДНАКО ПОДЛОЖНИ ИСТИМ БОЛЕСТИМА

Пол утиче и на здравље

Иако сродна бића, мушкарци и жене се у многоме разликују а анатомија није једина разлика која оправдава назив „супротни полови“. Овим разликама се бави и наука, те је, на пример, доказано да жене имају више бора, лакше губе мишићну масу и дуже живе, док мушкарци живе краће, брже седе и лакше се разбојевају. Зато се, поред свих очигледних разлика, у последње време све више истичу и разлике међу половима када је реч о здрављу.

Истраживања која су довела до ових резултата врло су опсежна и подржана од стране Светске здравствене организације. Проучавањем разлика у здрављу у односу на пол бави се посебна научна дисциплина, тзв. родна медицина (gender medicine), односно медицина заснована на полу и роду (sex-and gender-based medicine).

Конкретно, родна медицина проучава како биолошки пол (мушки и женски) и род (друштвено-културни идентитет) утичу на развој, дијагностиковање и лечење болести, укључујући симптоме и ток болести, терапијски одговор на лекове и исходе лечења. Циљ ове дисциплине је побољшање лечења и за мушкарце и за жене, а резултат истраживања је да неке болести чешће погађају жене, другачије се манифестују у односу на исту болест код мушкарца, те да се исти лекови различито метаболишу код једних и других. Узрок – хормони, на првом месту полни, код жена естроген, код мушкараца тестостерон. У репродуктивном периоду живота естроген је природни заштитник жена од срчаних болести, а његова варијација током менструалног циклуса, трудноће и менопаузе повећава ризик од одређених болести. С друге стране, доминантан мушки хормон тестостерон важан је за развој мишићне масе, стварање црвених крвних зрнаца, кости, утиче на либидо, расположење и енергију.

Није, наравно, искључена ни улога других хормона, конкретно кортизола, тзв. хормона стреса, кривца за хипертензију, дијабетес и гојазност, и инсулина, односно

регулатора шећера у крви. Па да видимо на које је то болести наука баčila акценат и мушкарце ставила на једну страну, а жене на другу.

Кардиоваскуларне болести

Инфаркт и срчана инсуфицијенција раније почињу код мушкараца, али је први смртоноснији код жена. Естроген штити жене до менопаузе и због тога се често касно дијагностикую оболела и оштећења крвних судова, посебно ситних. Што се мушкараца тиче, примећен је утицај социјалне компоненте, као и ризично понашање (на пример, склоност ка конзумацији дувана). Мушкарци су склони игнорисању симптома и често касно траже помоћ, па су стога висок крвни притисак и мождани удар чешћи код мушкараца млађих од 65 година.

Остеопороза

Губитак коштане масе чешћи је код жена, а интензивнији код мушкараца. Код „нежнијег пола“ највише се испољава након менопаузе када естроген нагло опадне, док се код мушког пола открива касно, обично након конкретног прелома костију.

Истраживање спроведено пре десетак година даје пример из Шпаније где је стопа оболелих од остеопорозе износила 8,2 одсто код мушкараца и 21,9 одсто код жена старости између 51 и 70 година. Јаз се повећава код старијих од 70 година – бројка код жена се дуплира, док код мушкараца остаје непромењена. Жене, такође, чешће оболевају од других болести повезаних са костима и зглобовима, као што су артроза, лумбаго, гихт, артритис.

Депресија и анксиозност

Погађају оба пола, али ипак су видљивији и чешћи код жена. Жене двоструко чешће пате од ових стања, а као узроци се наводе хормоналне промене, социјални притисци и генетске предиспозиције.

Жене више тугују и имају осећај безнађа, док се код мушкараца депресивно понашање испољава као бес, раздражљивост и склоност ка ризичном понашању (употреби дувана, алкохола и психоактивних супстанци).

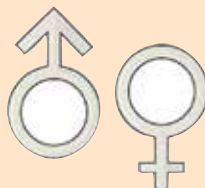
Аутоимуне болести

И оне су чешће код жена а теже код мушкараца. Иако жене генерално имају бољи имунитет, када је заступљеност имунолошких болести у питању ово правило не важи. Подаци говоре да око 80 одсто жена погађа нека од њих, најчешће су то лупус, мултипла склероза, реуматоидни артритис, Хашимото тиреоидитис. Имунолошки одговор жена је бољи па се лакше носе са овим стањима. Због истог, али и нижег нивоа естрогена, који има још и противупално дејство, мушкарци теже подносе имунолошке болести, симптоми су јачи, а последице веће.

Марија Симовић-Максимовић

Кључни хромозоми

Друга битна разлика између мушкараца и жена је генетска структура њихових хромозома. У ствари, Х и Y хромозоми осим што одређују пол, носе и друге гене повезане са здрављем. Мушкарци имају само један Х хромозом. Зато су генетска оштећења опаснија код мушкараца, јер жене имају други Х хромозом као „подршку“, па када дође до оштећења једног, други преузима његову улогу. Ово је, између осталог, и објашњење зашто су мушкарци између 45 и 60 година старости три пута изложенији опасности од инфаркта него жене, и зашто им у раном и средњем одраслом добу прети већа опасност од високог притиска.

Снага жена у свету без светла

Удруштву које се превише ослања на вид као главно средство спознаје, а на спољашњи изглед као мерило вредности, следе и слабовиде жене свакодневно доказују да права снага и вредност заправо долазе изнутра. Управо њима, које се свакодневно срећу са препрекама, не само због оштећења вида већ и због неправног положаја у друштву, посвећена је Национална конференција слепих и слабовидих жена Србије, одржана 19. јуна у Библиотеци за следе „Др Милан Будимир”.

Конференцију је отворила помоћница министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Биљана Барошевић, која је истакла да Савез слепих представља једног од најважнијих стратешких партнера Министарства.

– Наша мисија је Србија без баријера, а наш приоритет инклузија. Однос са Савезом је пример како заједничким радом можемо направити разлику и мењати друштво набоље – поручила је Барошевић.

Конференцију је отворила помоћница министра за рад, Биљана Барошевић

У уводној речи председник Савеза слепих Србије, Милан Стошић, указао је на значај препознавања и уважавања улоге слепих и слабовидих жена у породици, на послу и друштву у целини, јер је она велика, а изазови са којима се те жене сусрећу и њихове потребе често остају невидљиви. Стошић је нагласио да такви и слични скупови имају за циљ да, уз помоћ савета стручњака и афирмацију помагала неопходних женама у

свакодневном животу, доприне су њиховој већој самосталности и бољем квалитету живота. Он је још једном истакао изузетну сарадњу коју Савез има са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и захвалио помоћници министра Биљани Барошевић која својим радом и несебичном подршком доприноси да се гласови особа са инвалидитетом заиста чују.

Конференција је обухватила и низ излагања и дискусија. Зори-

ца Кубичек из Женског центра „Милица” говорила је о активностима ове организације, док је Светлана Мацура, представница пројекта Министарства здравља, представила водич за бољу комуникацију здравствених радника са слепим, слабовидим и глувослепим особама. Посебан тон догађају дала је књижевница Славица Мاستикоса, чије је инспиративно излагање на тему „Обичних људи нема” изазвало снажну емотивну реакцију.

Поред Конференције, још два важна догађаја обележила су јун: 17. Шаховска олимпијада за следе и слабовиде је први пут одржана у Србији и окупила је више од 250 такмичара из целог света, док је Међународна изложба „Невидљиви свет” у Народном музеју, захваљујући Саоп технологији и фотографијама израђеним у рељефној штампи, са описима на Брајевом писму и аудио водичима, омогућила слепим и слабовидим да дословно додирну уметност.

Драгана Лукић Лазовић

ПРЕДСТАВНИЦИ САПЕНСА СА ПЕНЗИОНЕРИМА ЛЕСКОВЦА

За квалитетније информисање старијих

У седишту Удружења пензионера града Лесковца, 4. јуна ове године, одржан је састанак чланова овог удружења и представника Савеза пензионера Србије (САПЕНС), на коме се разговарало о бољем информисању најстарије популације на југу Србије.

О досадашњим активностима и резултатима најстаријих Лесковчана госте из Београда информисао је председник Удружења пензионера града Лесковца, Драган Динић. Ово удружење тренутно броји око 19 хиљада евидентираних чланова.

– Ми за своје чланове редовним годишњим активностима обезбеђујемо разне погодности, почев од евиденције и испоруке пакета из средстава Републичког фонда ПИО и из буџета града Лесковца. Вршимо и набавку огрева и зимнице, као и лекова за теже болести. Овим активности-

Учесници састанка у Удружењу пензионера Лесковац

ма обухваћено је око 32 хиљаде пензионера и других лица са лошијим материјалним статусом из Лесковца и Јабланичког управног округа – нагласио је Динић.

Секретар Савеза пензионера Србије, Драган Петковић, упознао је домаћине са

тим да ће ускоро пристићи пакети солидарне помоћи чију је набавку финансирао Фонд ПИО.

– Лесковчани ће ове године, до краја јуна, примити око 2.460 пакета са основним животним намирницама и средствима за личну хигијену – рекао је Петковић, који се осврнуо и на активности информативног регионалног портала Воз.

О раду портала говорили су директор, оснивач и уредник тог гласила.

Приликом овог сусрета, ради што бољег регионалног информисања најстаријих грађана Јабланичког округа, потписан је уговор о пословно-техничкој сарадњи између Удружења пензионера Лесковац и портала Воз.

Т. Стевановић

У НИШУ ЗАЈЕДНИЧКА ОЛИМПИЈАДА ТРЕЋЕГ ДОБА И ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Домаћини свеукупни победници

Близу 250 учесника из свих крајева Србије окупило се 21. јуна у Парку Светог Саве, у Нишу, поводом одржавања 18. Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба и прве Олимпијаде особа са инвалидитетом. Манифестацију је отворио министар за бригу о селу, Милан Кркобабић, који је истакао да су такви догађаји прилика да се подстакне међугенерациска сарадња и јединство, и да се пружи подршка особама трећег доба „који су и даље активни, снажни и пуни енергије”.

– Људи трећег доба и особе са инвалидитетом овде, на заједничкој Олимпијади показују снагу несаломивог духа и чврсту веру у себе и своје ближње. Овај дан је шанса да пошаљемо поруку толеранције и међугенерациског разумевања. То нам је важно као и порука да се има разумевање за потребе особа са инвалидитетом. Ово је прилика да их видимо и да се према њима односимо као према равноправним члановима друштва – поручио је Кркобабић и додао да „социјална правда и достојанство иду руку под руку а на нама је да се за њих изборимо”.

Градоначелник Ниша Драгослав Павловић истакао је да је град увек био добар домаћин и да ће наставити да подржава манифестације које промовишу здрав и испуњен живот старијих суграђана.

– Велико је задовољство видети људе из различитих градова који су донели радост и енергију коју несебично деле међу собом. Ниш је увек отворен за овакве сусрете и, као и до сада, стоји иза такмичара којима

Нишавски округ представљале су 23 екипе

су дружење, лепо расположење и пријатно проведен дан значајнији од спортских резултата – рекао је први човек Ниша учесницима Олимпијаде.

А на теренима се надметало 40 екипа спортских ветерана и шест екипа у категорији особа са инвалидитетом. Највише тимова било је из Нишавског округа – 23, са скоро 150 такмичара. Пирот је представљало шест екипа, а учествовали су и тимови градских организација пензионера из Јабланичког, Пчињског и Топличког округа, Београда, Чачка. Најгласнији и најдужи аплауз добиле су четири екипе са 20 учесника са Косова и Метохије.

Такмичења су се одвијала у штафети у брзом ходању, пикаду, извођењу пенала у фудбалу и слободних бацања у кошарци. Свеукупни победник је екипа Удружења пензионера Ниш, друго место припало је екипи Удружења пензионера општине

Медијана 1, а треће Удружењу пензионера општине Нишка Бања 1. На првој Олимпијади особа са инвалидитетом победило је Удружење церебралне и дечије парализе Ниш.

Током трајања манифестације медицински тимови нишког Дома здравља били су доступни за контролу крвног притиска, мерења шећера у крви и савете о здравој исхрани. Организована је и изложба слика чији су аутори припадници трећег доба, а било је и штандова са рукотворинама домаће радиности.

Као и ранијих година, и ову Олимпијаду организовао је Покрет трећег доба Ниша, у сарадњи са Градском организацијом пензионера Ниш и Спортским покретом трећег доба, а подржали су је град Ниш, Градска општина Медијана, Савез за рекреативни спорт, нишки Дом здравља и друге институције.

Љ. Глоговац

МИНИОЛИМПИЈАДА ТРЕЋЕГ ДОБА ЈАБЛАНИЧКОГ ОКРУГА ОДРЖАНА У ЛЕБАНУ

Доминација Лесковчана

Регионална спортска манифестација Миниолимпијада трећег доба Јабланичког управног округа одржана је 6. јуна у Спортском центру „Радан” у Лебану. У финалном делу овог, петог по реду, спортског надметања наступили су екипно бивши спортисти, пензионери из Лесковца, Лебана, Власотинца, Медвеђе, Бојника и Црне Траве. Град Лесковац као вишеструки победник ранијих такмичења, и са највећим бројем евидентираних чланова градског Удружења пензионера, имао је право на две екипе.

Спортисти ветерани такмичили су се у пет дисциплина: малом фудбалу – шутирање пенала, кошарци – слободна бацања, штафетном брзом ходању, пикаду и шаху.

Рекордерка Анђица Арбутина

Лепо утренирани Лесковчани, које је селектирао Јовица Динкић, и овог пута однели су четири пехара и заслужене дипломе и захвалнице организатора и спонзора – локалне самоуправе. У пикаду је победила екипа из Медвеђе, која је за три круга била испред

друге екипе Лесковца. Међу лесковачким победницима посебно су се истакли Анђица Арбутина и Жика Кајса-Јовановић.

Ово јединствено спортско надметање, пуно шарма и фер-плеја, било је интересно за публику у СЦ „Радан”, али и за локалне медије.

– Циљ нашег данашњег сусрета је да се лепо дружимо и разменимо искуства

Брига за сваки поен

у досадашњим активностима, али и да се договоримо о заједничким будућим наступима – истакла је у име организатора Милица Бранковић, председница Удружења пензионера општине Лебана.

Победничке екипе наступиће на републичком такмичењу у Врњачкој Бањи.

Домаћин спортског надметања трећег доба Јабланичког округа идуће године биће Удружење пензионера општине Црна Трава.

Томислав Стевановић

Важан је сваки корак ка победи

Друштво мултипле склерозе Србије је, 30. маја, под слоганом „Корак ка победи“, на Ади Сафари у Београду, обележило Светски дан борбе против мултипле склерозе. Поводом обележавања овог важног дана организовано је дружење и радионице за чланове Друштва МС Србије, пријатеље и сараднике.

Догађај је отворила Марија Ристић Марков, представница Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, које подржава рад Друштва дуги низ година, а обратили су се и др Јелена Друловић, в. д. директора Клиничког центра Србије, Драга Петковић из Друштва МС Србије и Весна Савић као модератор. Гости и организатори су заједно, симболично, прошетали по комплексу Аде Сафари и том шетњом у прелепој природи подсетили на важност физичке активности и њено увођење у свакодневну рутину.

– Ове године смо се окупили на Ади Сафари, на Светски дан МС-а, под слоганом „Корак ка победи“, чиме смо хтели да додатно нагласимо колико је важна физичка активност и покрет за људе који живе са овом болешћу. Из тог разлога смо хтели да окружење буде још један подстицај за њих, да

Одабиром локације окупљања подсетили на важност физичке активности за оболеле

се покрену, да направе тај корак према себи пре свега – објашњава Вања Телески, психолог и психотерапеут у Друштву МС.

На манифестацији је било присутно више од 100 људи из читаве Србије који су ту прилику искористили да се састану и размене искуства.

Мултипла склероза је хронична неуролошка аутоимуна болест која се најчешће јавља између 20. и 40. године живота и чешћа је код жена. Оболели кажу да је она споља наизглед невидљива али јако непредвидива, те због тога утиче на квалитет живота и мења планове свакодневице.

У Србији је више од 9.000 људи са овом дијагнозом, а охрабрује податак да сада велики број оболелих има прилику да се лечи – тренутно њих око 6.000, за разлику од претходних година када је број био ограничен. Доступно је више од 15 врста лекова одмах по дијагностиковању болести, што је још већи напредак и на шта су у Друштву веома поносни.

У удружењу је активно и психосоцијално Саветовалиште за особе које живе са мултипле склерозом и њихове породице.

Оно постоји 21 годину, а заинтересовани могу да се јаве и закажу разговор са терапеутима.

– Могу да дођу на индивидуални разговор или са партнером, јер радимо и партнерска и породична саветовања – истиче Вања Телески и додаје да снажно подржавају иницијативу да се оболели укључе у вежбање, као и одлазак на физикалну терапију.

Број телефона Друштва МС Србије, на који заинтересовани могу да добију све додатне информације је 011/243-04-75.

Љ. Адамовић

ДРУЖЕЊЕ ЧЛАНОВА МС КЊАЖЕВАЦ ПОВОДОМ СВЕТСКОГ ДАНА МУЛТИПЛЕ СКЛЕРОЗЕ

МС је у нама али никад изнад нас

Сваког 30. маја обележава се Светски дан мултипле склерозе како би се окупила заједница оболелих од ове болести, али и како би им се пружила подршка и подигла свест о томе да нису сами у тој борби. У општини Књажевац најстарије удружење особа са инвалидитетом је Удружење МС, које постоји од 2001. године као међуопштинска организација, а од 2011. године делује на територији општине Књажевац и део је Друштва мултипле склерозе Србије. Ово удружење броји око педесет чланова, од чега су већина жене, има подршку локалне самоуправе и одличну сарадњу са другим институцијама у граду.

Поводом обележавања Светског дана мултипле склерозе, у просторијама Удружења, чланови су, заједно са члановима Удружења параплегичара Књажевац, организовали дружење које је подржало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Друштво МС Србије.

МС је увек са нама, али ми смо нешто више од ње. Она нас спаја, често ограничава, успорава али не осликава. Она је у нама али никад изнад нас, јер нас наша снага и воља чини јачим од МС-а, наводе у књажевачком удружењу и истичу да живе са њом, а не због ње.

Снага и воља чине нас јачим од МС, кажу чланови Удружења

Свесни смо њеног присуства, али јој не дамо да преузме вођство јер смо сви ми ипак више, много више од МС-а, поручују из Удружења МС Књажевац.

И. Вуликић

РАШКА НЕ ЗАБОРАВЉА СВОЈУ ИСТОРИЈУ

Трагом наслеђа Јелене Анжујске

Културна манифестација „Наслеђе краљице Јелене“, која је ове године први пут под овим називом одржана у Рашки, Баљевцу и порти Богородичне цркве манастира Градац, има веома дугу традицију. Све је почело у Краљеву: захваљујући новинару и дописнику ТВ Београд Милану Глишовићу и Удружењу српско-француског пријатељства, који су пре више од две деценије, пратећи пут доласка француске принцезе Јелене Анжујске у Србију, с поворком средњовековне обичајности и кочијама дошли у Градац, краљевачки ентузијастички отворили су прву страницу ове манифестације. Временом је догађај посвећен српској краљици, жени краља Уроша I, из Краљева пресељен у Рашку а Дана јоргована су заменили „Дани краљице Јелене“.

Данашње и будуће нараштаје треба упознати са наслеђем краљице Јелене јер је оно богато и неисцрпно. Томе су ове године велики допринос дали организатори манифестације „Наслеђе краљице Јелене“ – Туристичка организација Рашка

Порта манастира Градац

и Центар за културу „Градац“, који су краљичино наслеђе за почетак сместили у културни оквир од седам дана.

Да је поред задужбинске цркве у Градцу, краљица Јелена овом крају допринела и духовношћу, о чему говоре садржаји њене домаћичке школе у Градцу и Брњацима, показатељ је то што су ове године у опус презентације њеног наслеђа били укључени и врхунски стручњаци Народног музеја из Београда, др Ненад Божовић, Дена Бабајић и Емилија Аћимовић. На другој страни, кроз неколико радио-

ница „Каменчић један сам није вредан“, Љиљана Ривић је деци и ученицима дочарала значај и вештину израде мозаика. Имајући у виду да се општина Рашка налази у чворишту средњовековних тврђава, галерија ЦЗК „Градац“ била је премала да прими све посетиоце изложбе „Тврђаве и утврђени градови Србије“ ауторке Светлане Дингарац.

А када је храна у питању, у рашком крају се у њој никад није оскудевало. Поред Средње школе „Краљица Јелена“, која уз друге профиле школује и професионалне куваре, Етно

Поставка јела са лековитим биљем ЕУК „Черењски“

уметнички клуб „Черењски“ је лучоноша у истраживању, презентацији и чувању од заборава старинских и средњовековних кулинарских садржаја у рашком Ибру. Ово реномирано баљевачко удружење својом презентацијом гастрономије са јелима у којима је коришћена мајчина душица, дивљи босиљак, коприва, нана, жалфија и друго лековито биље овог краја, задовољило је жељу организатора, али и великог броја посетилаца и дегустатора у порти Богородичне цркве манастира Градац.

Миле Јаснић

У СВРЉИГУ ОДРЖАНИ ДАНИ ГЉИВА И БИЉА

За поклонице природе и здравог живота

Првих дана јуна у Сврљигу је одржан Међународни фестивал Дани гљива и биља, манифестација која окупља заљубљенике у природу, здрав живот, лековито биље и кулинарске специјалитете, из Србије и иностранства.

У Сврљигу су 6, 7. и 8. јуна боравили гости, берачи гљива из Бугарске, Грчке, Северне Македоније и из двадесетак градова Србије. У берби која је организована на потезу Црнојевица и Копажкошара учествовало је више од стотину берача. Неповољни временски услови успорили су развој појединих врста печурака и остварена је осредња берба.

Фестивал је посетио и присутнима се обратио Мирослав Марковић, председник општине Сврљиг. Он је говорио о значају овакве манифестације за Сврљиг, за сваког берача печурака и лековитог биља, за свако предузеће које се бави откупом и

Део изложбе гљива у градском парку

прерадом гљива и биља. Ово је сврљишко благо које треба да се искористи на најбољи начин, казао је Марковић, и похвалио организацију фестивала која на најлепши начин промовише Сврљиг.

У градском парку било је изложено 70 врста гљива и лековито биље. Одржано је и такмичење за Пастирски котлић – вариво са верига, у припреми сврљишких специјалитета од гљива и биља, а посетиоци су

могли да уживају и у културно-уметничком програму.

Организатори су прогласили победнике у такмичењу за Пастирски котлић: најбоља ове године била је екипа „Фамилија“, друго место освојила је екипа „Стакленац“, а треће Гљиварско удружење „Буковача“. Победницима су уручене награде и дипломе, након чега је организовано вече заједничког дружења.

Трећег дана манифестације гости и домаћини посетили су манастир Свети архангел Гаврило у Пирковцу код Сврљига. Манастир је из 14. века, окружује га нетакнута природа, мир и лековита вода, те представља прави туристички драгуљ сврљишког краја.

Ову тродневну манифестацију успешно је организовало Удружење „Сварог“ из Сврљига и Миколошко-гљиварски савез Србије, под покровитељством општине Сврљиг.

С. Ђорђевић

Вредне и добро организоване

Удружење Актив жена Ниша постоји од 1995. и ове године слави јубилеј – три деценије рада и постојања. Основано је са циљем да се очува традиција вештина старих заната, обичаја и припреме јела националне кухиње. Председница овог удружења, Љубинка Станишић, преноси како изгледају њихове активности и која је тајна њиховог утицаја.

– Дуги низ година се такмичимо у припреми јела националне кухиње и носиоци смо великог броја медаља и одликовања. Чести смо тамо где се спремају јела од меса и изнутрица на отвореној ватри (гулаш, мућкалица, рибља чорба), а спремамо и традиционалне слаткише (ванилице, кекс „на воденицу“, црвенце).

Редовно спроводимо различите акције и учествујемо на бројним манифестацијама и изложбама. Кроз радионице анимирамо млађе особе, стимулишемо их да науче што више различитих вештина јер тако могу да побољшају свој буџет. Организујемо радионице хеклања, плетења, веза, нецовања, за савремене употребне предмете – објашњава Љубинка.

Поред тога, редовно спроводимо хуманитарну акцију под називом Питијада где чланице

Љубинка Станишић са специјалитетима чланица Актив жена Ниш

припремају много разних пита. Љубинка истиче да није важно од чега су пите, каквог су облика, битно је дружење и атмосфера која влада на окупљању јер су те акције намењене деци са Дауновим синдромом и потешкоћама у развоју. Сва средства која се сакупе од продаје, додељују се њима.

Удружење помаже и самохране мајке, раде са женама које су на маргинама друштва и за њих прикупљају стару одећу.

Овај Актив жена препознатљив је још по нечему – имају једну чланицу која се бави специфичном техником ручног

чворовања, такозваног макрамеа, који последњих година поново добија на популарности. Љиљана Митић је у удружењу од 2012, а макрамеом је почела да се бави 1980. године. Учествује у свим активностима које се организују, било хуманитарним или такмичарским. Каже да јој је макраме хоби јер воли да ради прстима, а за макраме није потребна игла већ само веште руке. Те веште руке плету већ 45 година: израдила је многе хаљине, торбе, врећице за флаше, каишеве, столњаке, абажуре за лампе, привеске за децу, а своје радо-

ве углавном поклања пријатељима.

– Када израђујем столњак, надовезујем макраме чипком где у круг везујем кончиће који су врло танки. Постоји више врста везивања чворова а ја комбинујем како мени одговара, некад имам комбинацију у глави а некада се само током рада препустим. Техника макрамеа је веома специфична јер не може да се ради машински и управо то производима даје посебну драж – наводи Љиљана.

Објашњава да користи добро упреден конач од кога може да се направи леп чвор.

– Хаљине радим од финог конца, специјално за макраме, који ми стиже из Турске. Од једне врсте памучног конца радила сам љулашке за моју децу и унуке. Правила сам и прслукe, стоне лампе, има пуно тога што може да се уради а сваки предмет је уникатан – истиче Љиљана и додаје да јој је план да организује радионицу за следе.

Љиљана Митић редовно учествује и излаже и на Међународној изложби ручних радова и колекционара (МИРК) која се одржава у различитим местима у Војводини. Добила је и еснафско писмо највишег нивоа из Удружења Савеза колекционара Србије.

Љупка Адамовић

Хаљине су израђене од специјалног финог конца

Древна вештина

Макраме је древна уметност везивања чворова у одређеним шарама за стварање разних декоративних и употребних предмета. Сматра се да се ова вештина појавила још у доба Вавилонца и Асираца, а сама реч потиче од арапске речи „макрамија“, што значи „пругасти пешкир“. Уметност стварања макрамеа је прво настала из потребе, за везивање крајева нити на ручно тканим простиркама.

Макраме је био најпопуларнији у викторијанско доба. Користили су га и морнари који су га звали Макнамарина чипка. Плетењем ужади су правили и крпили рибарске мреже или су причвршћивали сидра. Временом се макраме развијао у правцу израде употребних и украсних предмета попут накита, завеса, зидних таписерија, јастука, торби, одеће.

Неки од радова Љиљане Митић

НА ДЕЧИЈЕМ ЕТНО-ФЕСТИВАЛУ У БУГАРСКОЈ

Тријумф фолклориста из Босилеграда

У Минералним Бањама у Бугарској, од 30. маја до 2. јуна, одржан је 22. Међународни фестивал „Деца Балкана – са духовношћу у Европу“, на којем је фолклорни ансамбл Културног центра из Босилеграда освојио прво место.

На дечијем етно-фестивалу у Бугарској млади играчи из Босилеграда убедљиво су победили у узрасној групи од 15 до 18 година. Руководилац фолклорног ансамбла Културног центра у Босилеграду, Саша Радованов, рекао је да су публику и чланове жирија одушевиле кореографије „Шопска свита“ и „Босилеградско крајиште“.

– Наступ фолклориста из Босилеграда потврдио је сценску изражајност, прецизност извођења и очување аутентичних елемената традиционалне игре. Наша мисија имала је за циљ неговање фолклорног богатства

Одушевили прецизношћу извођења и елементима традиционалне игре

босилеградског краја и бугарске националне заједнице у Србији – нагласио је Радованов.

На етно-фестивалу у суседној држави учествовало је 2.200

младих из Србије, Северне Македоније, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Молдавије, Украјине и Бугарске.

В. Пешић

НА СВРЉИШКОМ ПАСТИРИШТУ „ИГРА КОЛО КРАЈ ТИМОКА“

Најбољи „Конче“ из Северне Македоније

У организацији фолклорног ансамбла „Осмех“ из Сврљига, 21. јуна, у овом месту одржан је Међународни фестивал фолклора „Игра коло крај Тимока“. Фестивал је окупио 10 култур-

но-уметничких друштава из Србије и региона и први пут је имао такмичарски карактер.

Према оци стручног жирија, који су чинили Зоран Катић, Зоран Потих и Добри Видојко-

вић, врсни познаваоци музичког и играчког стваралаштва, победио је КУД „Конче“ из Северне Македоније. Друго место освојили су играчи КУД „Уникат даг“ из Зајечара, а треће КУД „Коло“ из Књажевца. За најбољег играча жири је прогласио Данијела Илијева из КУД „Конче“, док је најбоља играчица Драгана Лазаревић из зајечарског КУД „Уникат даг“.

На Спортском центру Пастирште, попришту играчког надметања, публика је уживала у играма из различитих крајева, а било је и штандова са домаћом радиности. Како наводи оснивач ансамбла „Осмех“ и домаћин фестивала, Душко Живановић, циљ ове манифестације је очување традиције и неговање народних обичаја и културне баштине.

С. Ђорђевић

Фестивал је добио међународни значај и такмичарски карактер

МЕЂУОКРУЖНИ ФЕСТИВАЛ У ВРАЊСКОЈ БАЊИ

Звуци дудука за мерак

Промоција музичког наслеђа југа Србије

У Врањској Бањи, 12. јуна, одржана је међуокружна манифестација „Златна фрула југа Србије“, на којој се такмичило 18 музичара из Нишавског, Пиротског, Топличког, Јабланичког и Пчињског округа. Победници традиционалне смотре су Душан Антић из Пирота, Благоје Станковић из Врања и Аника Никић из Ниша, који су се квалификовали за републичко такмичење на Сабору фрулаша „Ој, Мораво“ у Прислоници код Чачка.

У конкуренцији дуета у савременом свирању најуспешнији су били фрулаши Димитрије Николов из Лесковца и Давид Динић из Алексинца. У изворном музицирању без премца је био дует фрулаша Душана Антића из Пирота и Миљана Токовића из Медвеђе. И победнички дуети стекли су право учешћа на фрулашкој светковини у Прислоници.

Сматра у Врањској Бањи доприноси очувању и неговању музичког наслеђа југа Србије. Овакве манифестације су прилика за афирмацију младих и талентованих извођача традиционалне музике.

В. Пешић

Повратак у доба гладијатора

Нишлије су 31. маја и 1. јуна имале необичну прилику да путују кроз време и закораче у свет старих Римљана – некадашњи Naissus. Јединствена манифестација посвећена богатом римском наслеђу и цару Константину Великом ове године је први пут одржана у нишкој тврђави и археолошком парку „Медијана“, а програм је кроз занимљив спој историје, забаве и интерактивних садржаја био прилагођен свим узрастима. Првог дана фестивала кроз центар града прошла је величанствена поворка римских легионара, сенатора, гладијатора и весталки, коју је предводио сам император Константин Велики, као својеврсни времеплов и позив на слављење богате прошлости града.

Ручно прављена опрема веродостојно је реплицирала војне одоре

На фестивалу су учествовали и гости из Италије, Румуније, Хрватске, Бугарске, Индије и Шпаније, а могла се чути најразно-

врснија музика – од епохе римског доба, преко српских класика, до енглеске и међународне музике. Посетиоци су имали прилику да присуствују борбама гладијатора, надметању у стреличарству, модној паради, да се упознају са костимима и опремом легионара и да се освеже у јединственој римској таверни уз плесни наступ античких забављача. Интерактивни садржаји намењени деци били су шаренолики, од школа јахања и стреличарства, преко грнчарства и ковнице римског новца, до потраге за благом, а свим учесницима даривани су поклони који ће их сећати на дан који су провели у Naissusu.

Фестивал у Нишу резултат је озбиљног рада са много аутентичних елемената, а велики допринос дало је и локално удружење витезова „Змајева грива“ изложивши своју ручно прављену опрему која веродостојно реплицира римске артефакте у виду шлемова, шатора и штитова. Покровитељ овог историјског спектакла је град Ниш, а жеља организатора је да он постане део летње туристичке понуде, попут Нишвила и Филмских сусрета.

Спектакуларна поворка легионара, сенатора, гладијатора и весталки

Емина Ћирић

У ТРСТЕНИКУ ОДРЖАНИ ТРАДИЦИОНАЛНИ „ЈЕФИМИЈИНИ ДАНИ“

У славу прве песникиње

Отварањем изложбе слика „Ксенија Дивјак – између реалности и мита“, из Уметничке збирке Народног музеја Краљево, у Трстенику је почела 38. културно-духовна манифестација „Јефимијини дани“, која се традиционално одржава, ове године од 18. до 20. јуна, у славу прве песникиње, монахиње Јефимије. Манифестацију је на платоу испред општине Трстеник свечано отворила председница општине Милена Турк. Беседу о Јефимији „Од рода светла и славна“ говорио је архиепископ и митрополит крушевачки Давид, а група „Калем“ је додатно улепшала вече концертном традиционалне музике у новим аранжманима. У „Венцу песникиња“ наступиле су Дајана Цветко-

вић Лазић, Слађана Бушић и Оливера Цветић.

Другог дана манифестације у Ликовном салону Дома културе отворена је изложба Народног музеја Крушевца „Моравска Србија између стварности и легенде“. У вечерњим сатима на летњој позорници представљен је десети годишњак „Љубостињска приношења“ и додељена је награда „Љубостињски крин“. У програму су учествовали ученици Основне музичке школе „Корнелије Станковић“ из Трстеника и рецитатори из Културног центра Печењевци.

Последњег дана, у Већници Народног универзитета одржан је округли сто на тему „Живот у српским земљама“. У вечерњим сатима програм

Манифестација „Јефимијини дани“ одржана је 38. пут

је настављен у порти манастира Љубостиња. Глумица Мина Лазаревић говорила је Јефимијину „Похвалу светом кнезу Лазару“, а у програму и песничким приношењима учествовали су бројни песници. Награда „Јефимијин вез“ ове године припала је песникињи Тањи Крагујевић, а у њено име награду је примио писац Виктор Лазић. Признање је уручи-

ла Ивана Димитријевић, већница за културу и образовање општине Трстеник.

Организатор „Јефимијиних дана“ је Народни универзитет, у сарадњи са Народном библиотеком „Јефимија“ и другим установама, а покровитељи су општина Трстеник и Министарство културе Републике Србије.

Драган Ивановић

„ПРИНЦЕЗА ТУФНИ” СТВАРА И У ДЕСЕТОЈ ДЕЦЕНИЈИ

Јајои Кусама – лековито дејство уметности

Уколико до сада нисте чули за једну од најпознатијих савремених светских уметница, која има 96 година, ево прилике за то. Начин на који је јапанска авангардна вајарка, сликарка, књижевница, Јајои Кусама, успела да своје менталне потешкоће преточи у уметност један је од примера који потврђују колико је људски ум фасцинантан.

Ова необична жена није само уметница, већ је и инспиративна личност чији живот и рад одражавају дубоку повезаност са сопственим искуствима и унутрашњим светом, а њени радови потврђују терапеутско дејство уметности.

„Принцеза туфни”, како је називају, рођена је 1929. у Мацумоту, у Јапану. Кусамина уметност је, такорећи, неодвојива од њеног менталног здравља. Као малој, мајка јој није дозвољавала да слика и често јој је одузимала мастило и платна, што би могло да објасни њен опсесивни креативни нагон.

Халуцинације које су почеле у детињству преплавиле су и њену уметност. Као девојчица је имала застрашујућу халуцинацију – налазила се у пољу цвећа које је изгледало као тачкице које су се протезале колико је могла да види, и осећала се као да нестаје или, како она то назива, као да се „самоуништава” у ово поље бескрајних тачкица. Ово чудно искуство утицало је на већину њених радова, па тако њене слике, скулптуре, перформанси, инсталације, одећа, углавном имају заједнички мотив – туфне.

– Наша земља је само једна тачка међу милион звезда у космосу. Тачке су пут ка бесконачности. Када уништимо природу и наша тела тачкама, постајемо део јединства нашег окружења – објашњава Кусама.

Њене најпознатије инсталације управо покушавају, и успе-

Јајои Кусама

вају, да људима дочарају овај Кусамин необични доживљај. Своје „Собе бесконачности” ствара инсталирањем стотина трепћућих ЛЕД светала у боји у собама са огледалима. Тачке светлости у мрачној соби се бескрајно рефлектују у огледалима, стварајући осећај за посетиоце као да се налазе у наизглед бескрајном простору. Тачке их окружују и обузимају, преплањују чула, и свако ко доживи ово искуство својеврсног стапања или Кусаминим речником – самоуништења, не може лако да оцени где се он сам завршава, а где почиње остатак себе.

Њена прва „Соба бесконачности” настала је 1965, а од тада је направила више од 20 ових хипнотичких просторних илузија, за чије посете у музејима су дуге листе чекања.

И њене слике „Мрежа бесконачности” потичу од визуелних халуцинација које је прогањају од детињства.

– Моје мреже су расле изван мене

саме и изван платна које сам њима прекривала. Почеле су да прекривају зидове, плафон и коначно цео универзум – изјавила је Кусама 1960-их.

Чест симбол који ова уметница користи у својим радовима пуним фантазије су и бундеве, којима је фасцинирана још од детињства у Јапану. Иако једноставан и скроман облик, бундева за Кусаму представља плодност, обиље и живот, преноси осећај радости и наде.

Кусама је кратко студирала у Кјоту после II светског рата. Одлучивши да потражи слободу и славу у иностранству, преселила се у Њујорк, где је живела између 1958. и 1975. Ту су њене слике „Мрежа бесконачности” наишле на тренутно признање авангарде. Кусамина перформанс уметност је истраживала антиратне, антиестаблишментске и идеје слободне љубави.

Постављала је радикалне хепенинге који су често укључивали јавну голоотињу, са намером да се униште границе идентитета, сексуалности и тела.

Године 2006. награђена је

наградом Praemium Imperiale за сликарство, најпрестижнијом јапанском наградом за светску уметност.

Од 1977. године, када се вратила у Јапан, добровољно живи у психијатријској болници у Токију, где и данас наставља да ствара уметност.

Јајои је својим препознатљивим туфнама и бундевама посула и свет моде, сарађујући са брендом Луј Витон на једној од колекција, 2023. године. Кусамини радови су данас међу најпродаванијим делима живих уметника, а најтраженије су њене слике „Мрежа бесконачности”. У време када је почела да их ствара коштале су око 200 долара по комаду, а сада се могу продати за милионе.

Иако њена дела имају елементе поп арта и минимализма и упркос везама са великим авангардним уметницима – утицала је и на Ендија Ворхола, Јајои је свој стил увек описивала као „Кусама уметност”, а носећи кимоно увек је подсећала на своје јапанско порекло.

Многи би се сложили да је различитост међу припадницима људске врсте једна од најдрагоценијих карактеристика. Колико год била драгоцен, није је увек лако носити и живети, а друштво понекад уме да буде врло затворено и одбацујуће. Ни сви радови и активности Јајои Кусаме нису увек наилазили на опште прихватање и одобравање, због превелике провокативности, али је упркос томе опстала и постала позната и призната уметница, како у свом родном Јапану, тако и широм ове једне од милион тачака у свемиру која се зове планета Земља. О томе сведоче и подаци са аукција према којима је Јајои Кусама у 95. години живота постала најпродаванија савремена уметница.

Весна Кадих Станковић

Сарадња са брендом Луј Витон

Пољска: ниже повећање пензија за 2026.

Пољски пензионери у 2026. години могу очекивати скромније повећање пензија него што је било уобичајено. Влада је недавно објавила макроекономске индикаторе који ће чинити основу за државни буџет за следећу годину, као и индексацију пензија и анuitета. Према прогнозираним индикаторима, пензије ће се од 1. марта 2026. године повећати за приближно 4,9 процената.

Процењује се да ће се индексација израчунавати према формули: инфлација + 20 процената раста реалних плата. На основу прогнозиране инфлације од три одсто и просечног повећања плата од 6,7 процената, стручњаци су проценили да ће укупна стопа индексације достићи око 4,9 одсто. То је мање него 2025. године, када су пензије повећане за 5,5 процената.

Шпанија: промене у пензијском систему

Мере реформе која се у Шпанији уводи између 2024. и 2027. године мењају начин и границе за пензионисање, доносећи, како се наводи, строжа правила, нове подстицаје и тешке одлуке.

Уобичајена старосна граница за пензионисање у 2025. сада је 66 година и осам месеци, осим ако запослени није уплаћивао доприносе 38 година и два месеца, у ком случају може да се пензиониса са 65 година. У 2026. законска старосна граница за пензионисање повећава се на 66 година и 10 месеци, уз непромењен услов година стажа, односно уплаћених доприноса.

У 2027. години ступа на снагу пуни оквир: да би се неко пензионисао са 65 година, биће му потребно 38 година и три месеца уплаћених доприноса. Уколико не испуњава тај услов, старосна граница за пензионисање повећава се на 67 година.

Холандија: од јула веће државне пензије

Холандска државна пензија ће се повећати за око 30 евра месечно од 1. јула за пензионере који живе сами, и износиће 1.612,44 евра бруто. За парове, пензија ће се повећати на 1.103,97 евра по особи, пре опорезивања.

Повећање је повећано са минималном зарадом, која ће од јула порастати на 14,40 евра по сату. Такозвани самохрани пензионери добијају 70 одсто минималне зараде, док парови добијају по 50 одсто јер се од њих очекује да деле трошкове живота.

Да би се квалификовали за пуну државну пензију, појединци морају да имају 50 година непрекидног боравка у Холандији. Тренутна старосна граница за пензионисање је 67 година, тако да неко ко се преселио у земљу са, рецимо, 27 година нема право на пуну државну пензију.

Белгија: предлог измене пензијског система за посланике

Белгијске федералне коалиционе странке предложиле су значајне измене пензијског система за посланике, са циљем да га боље ускладе са пензијским аранжманима државних службеника. Пакет реформи укључује укидање годишњег бонуса за одмор за посланике и поновно израчунавање пензија на основу просека последњих 10 година парламентарне каријере, уместо издашније формуле за последњу годину која се раније користила.

Према наводима, предлог има за циљ да се позабави дугогодишњим јавним критикама због привилегованих услова за пензионисање које уживају изабрани званичници. Критичари предлога пак тврде да су мере углавном симболичне.

Белгија има једну од највећих јавних потрошњи за пензије у Европској унији, око 12 процената БДП-а, према подацима Евростата.

Шведска: пораст броја службеника који раде након 67. године

Према последњим подацима Шведског одбора за пензије државних службеника (СПВ), рекордан број државних службеника остаје на послу и после 67. рођендана, након повећања циљне старосне границе за пензионисање.

Минимална старосна граница за државну пензију у Шведској порасла је са 62 на 63 године у јануару 2023. године, док је горња старосна граница за рад повећана на 69 година (раније 68), у складу са Законом о заштити запослених.

Анализе показују да запослени у државном образовању имају већу вероватноћу да прву пензију приме након 67. године у поређењу са другим групама. Скоро половина (49 одсто) запослених у државном образовању одлази у пензију са 67 година или касније. Поређења ради, само 18 одсто оних који раде у социјалној заштити и правосуђу чекало је до 67 или више година да оде у пензију.

СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА БАЈИНА БАШТА

Похвале за успешан рад

У Дому ватрогасаца, 28. маја, одржана је Скупштина Удружења пензионера Бајина Башта. Извештај о раду у протеклих годину дана поднео је председник Удружења, Недељко Ракић.

– Као и претходних година, извештајни период обиловало је бројним активностима. Оне су биле усмерене, пре свега, на побољшање животног стандарда пензионера, солидарну помоћ, коришћење рехабилитационих центара, спортске и културне садржаје. Удружење је било нарочито активно у спровођењу закључака и упутстава Савеза пензионера Србије и укључено у активности у вези са коришћењем бањске рехабилитације и упис пензионера за пакете солидарне помоћи – рекао је Ракић.

За бесплатан одлазак у бање у 2025. години пријавило се 410 пензионера, а право на тај вид опоравка стекло је њих 95. На конкурс за солидарну помоћ

Чланови Скупштине бајинобаштанског удружења пензионера

пријавило се 427 пензионера. Придружила се и локална самоуправа са 160 пакета па су сви добили ту врсту помоћи.

На окружном такмичењу прошле године Удружење је изборило одлазак на републичку Олимпијаду у Врњачкој Бањи, где је екипа Бајине Баште у брзом ходању заузела треће место у конкуренцији 99 општина.

Удружење је имало више дружења са колегама из Ариља, Чачка, Братунца, Ужица, Зворника и Сребренице. Уче-

ствовало је у Дринском спортском купу, где је освојено прво место, посетили су косидбу на Рајцу, организовано је летовање у Драчу, прослава Савиндана у Костојевићима, обележен Дан удружења, 12. септембар, уз учешће 400 пензионера из подрињских општина из Србије и Републике Српске. Традиционално је дочекана Српска нова година са 350 пензионера, а обележен је и Дан жена.

– У истом периоду обезбедили смо 135 кубика огревног

дрвета које су пензионери плаћали у ратама, већу количину сувомеснатих производа и кромпира, давали краткорочне позајмнице у новцу, помагали у лечењу и дали 19 посмртних породицама преминулих чланова. Од месних одбора најбоље је радио онај у Костојевићима, на чијем је челу Зорица Тадић – истакао је председник Недељко Ракић.

У дискусијама након извештаја чланови Скупштине су истicali добар рад Удружења које је по организацији и активностима међу најуспешнијима у Србији.

На седници Скупштине усвојен је и Програм рада за 2025. Он је базиран на активностима из претходне године, али има и нових садржаја као што је оснивање месних одбора у селима где их нема, као и литерарне и ликовне секције. Један од задатака је омасовљење чланства које сада броји 1.500 пензионера.

М. Андрић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВИ ПАЗАР

Повећан износ позајмице

На изборној седници Скупштине Удружења пензионера Новог Пазара, одржаној у фебруару, једногласно је за председницу изабрана Бедрија Шемсовић, дугогодишња благајница и секретар Удружења. Како су просечна месечна примања пензионера у Новом Пазару знатно испод републичког просека, приоритет у раду нове председнице је брига о социјално-материјалном збрињавању најугроженијег дела чланства. Сваког месеца одобравају се позајмице, новчано се помажу болесни.

– Наш Фонд солидарности на месечном нивоу располаже са 900.000 динара, тако да на позајмицу може да рачуна око 80 пензионера. Такође, повећан је износ позајмице на 30 хиљада динара, са отплатом на десет рата. Ко год је изразио жељу за овим видом помоћи, а наш је члан, није одбијен. Увећан је износ посмртнине за 50 одсто, јер су биле много мале и кретале су се од 4.000 динара. Сваког месеца облилазимо непокретне и болесне пензионере и донирамо по три хиљаде динара за набавку лекова и других помагала – каже Бедрија Шемсовић.

Ове године о трошку Фонда ПИО у бањама ће боравити 280 пензионера, од 800 пријављених. Они који су већ користили неки од бањских капацитета долазе у Удружење да се похвале условима боравка, смештајем, храном. Предвиђено је и да најугроженији Пазарци добију 1.076 хуманитарних пакета, за које средства обезбеђује Републички фонд ПИО. У односу на прошлу годину то је за 20 одсто више пакета, тако да на помоћ могу рачунати и они који се нису пријавили.

Према речима председнице Удружења, организована су два једнодневна излета, са по два аутобуса, до Врњачке Бање и Златибора. Излети су бесплатни, Удружење финансира путовања из сопствених извора. Планирано је да током лета бораве у Јошаничкој бањи, са бесплатним улазом на базене. Заинтересовани пензионери могу летовати у Сутормору по популарним ценама смештаја и аутобуског превоза, а стигао је и позив на дружење од УПО Рашке, које слави годишњицу.

Удружење пензионера Нови Пазар има довољно простора за рад и обављање сва-

Председница новопазарског Удружења Бедрија Шемсовић

кодневних активности. Поред канцеларије за председника и секретара, на располагању је сала за састанке Извршног одбора, Клуб пензионера, фризерски салон.

Неискоришћена просторија је реновирана и преграђена за потребе одржавања састанака месних одбора и подружница, као и за одлагање архиве, јер је постојећа крцата и треба да се ажурира. Што се фризерског салона тиче, од Шерифа Шемсовића добијена је донација – фризерска столица, а очекују и други неопходан инвентар.

М. Ашковић

Дан за незаборав

Удружења пензионера Ариља, Крушевца и Куршумлије, 28. маја, у Ариљу, потписала су Повељу о братимљењу, и тако ојачали везе међу удружењима која већ гаје пријатељство и несебичну подршку. Жеља ових удружења је да сарадња прерасте пензионерске оквири, те да тиме дају допринос учвршћивању веза између града Крушевца, општина Ариље и Куршумлија, у оквиру Расинског, Златиборског и Топличког округа.

Припрема и организација важне свечаности припала је Ариљцима, уз велику подршку како удружења слављеника, тако и 20 удружења из централне Србије, са око 400 гостију, који су присуствовали потписивању. Било је задовољство учествовати на тој церемонији, а докуменат о братимљењу потписали су председник УП града Крушевца, Јован Весић, председник УП општине Ариље, Радомир Крчевинац, и председница УП општине Куршумлија, Споменка Јаковљевић. Чин потписивања, уз со и погачу, пратила је и размена занимљивих поклона из ризнице културне баштине Србије.

Део културног наслеђа дочекао је и здравичар Младомир Протић, а своје стихове је говорила Гордана Радоичић, рођена

Јован Весић, Споменка Јаковљевић и Радомир Крчевинац

у Куршумлији, сада становница Пожеге.

– Ми смо и до сада имали одличну сарадњу са братским удружењима, а данашњим потписом наш однос подижемо на степен више, како бисмо могли бити на услузи једни другима, у циљу изналажења идеја за нове начине сарадње и унапређење животног стандарда наших чланова – рекао је председник Удружења пензионера општине Ариље, Радомир Крчевинац.

Нескривено задовољство изразили су сви говорници.

– Драга браћо и сестре, пензионери Ариља и Србије, желим да вас поздравим испред Удружења пензионера царског града Крушевца. Захваљујем на дивном дочеку овде и што нам се испунио још један сан о братимљењу

са драгим пријатељима из Ариља и Куршумлије. Желим вам сву срећу и весело целога живота, а ово наше побратимство желим да се пренесе и на друга удружења – закључио је Јован Весић, председник УП града Крушевца.

Своје импресије изнела је и Споменка Јаковљевић, председница куршумлијског Удружења пензионера.

– Желим да захвалим Ариљу што смо данас у ситуацији да овековечимо једно веома присно и узајамно пријатељство пензионера Куршумлије и Ариља. Пензионери Куршумлије се могу поносити својим резултатима, а у будућности очекујемо и веће успехе, јер је то општина са предивним бањским леčiliштима, која дају могућност лечења и излечења, и са посебним одно-

сом према пензионерима – истакла је Јаковљевић и позвала све у Куршумлију.

Скупу се обратио и заменик председника Савеза пензионера Србије, Драган Марковић, који је учеснике поздравио у име САПЕНС-а.

– Желим да честитам удружењима на предивној манифестацији заједништва и поштовања ваших жеља о побратимству. Такође желим да честитам и Дан општине Ариље, у коју врло радо долазим – рекао је Марковић, и објаснио да су у овом периоду од велике важности активности у вези са доделом пакета солидарне помоћи за кориснике пензија.

Са свечаности није изостао ни заменик председника општине Ариље, Мићун Василијевић, упркос чињеници да је и општина славила свој дан. Своје представнике послао је и градоначелник Крушевца, а скупу су присуствовале и Ружица Белановић, председнице Градске организације пензионера Београда, и председница Удружења пензионера општине Вождовац, Милка Вучићевић.

Сви гости су својим присуством потврдили да пријатељство значи подршку и поверење у заједнички живот.

Душко Стојановић

ГУП СОМБОР ОРГАНИЗОВАО ПРВУ СМОТРУ ХОРОВА

Хорски фијакер освојио публику

У препуној сали Градске куће у Сомбору, 23. маја, одржан је прави музички хепенинг под називом „Хорски фијакер“, на којем су учешће узела три хора и два културно-уметничка друштва: хор Градског удружења пензионера Сомбор, Градски хор „Јединство“, Апатин, сомборски црквени хор „Св. цар Константин и царица Јелена“, КУД „Вук Караџић“ из Чоноплге са мушком певачком групом и КУД „Раванград“, Сомбор, са четири плесна пара у некадашњим градским ношњама.

Идејни творац музичког догађаја био је Данило Станков, председник и диригент Хорске секције Градског удружења пензионера Сомбор, које је било покровитељ ове по много чему занимљиве свечаности.

Сем духовне музике, било је и других одлично изведених хорских обрада забавне и комерцијалне музике, али и етно песама наших народа и народности. Неке од композиција биле су пропраћене и плесним наступом, као што је то био случај са песмом „Српкиња“, док је круна смотре „Хорски фијакер“ била композиција „Фијакерист“, коју су заједно извели сви хорови и заслужено добили највећи аплауз.

Након музичког програма, чланови руководства ГУП Сомбор су свим учесницима уручили признања и захвалнице, а посебну захвалницу за дуг и истрајан прегалачки рад добила је дугогодишња хористкиња и

Изведбу песме „Српкиња“ пратио је играчки наступ

некадашња председница Хорске секције, Илона Видаковић.

И. Огњанов

БЕОГРАД

Годишња скупштина УП Народне банке

Да године и пензија нису препрека за богат и испуњен живот, већ напротив, време за уживање у плодовима дотадашњег рада, неговање пријатељстава и проналажење нових извора радости, још једном нам је показало Удружење пензионера Народне банке Србије.

Редовну годишњу Скупштину, одржану 28. маја, ово удружење је отворило песмом и наступом певачке групе из УП Аранђеловац. Група је део награђиваног певачког друштва, које је прошле године освојило прво место на такмичењу пензионерских хорова у Новом Саду.

Речи добродошлице упутила је председница Удружења, Марија Нешковић, захваливши присутнима на указаном поверењу и подршци. У уводном излагању она се осврнула на претходну годину која је била веома садржајна, истакавши бројне активности: од излета, посета изложбама, музејима и позориштима, до спортских такмичења и хуманитарних акција. Све ове активности, како је нагласила, нису само допринос квалитетнијем животу чланова Удружења, већ и важан вид очувања менталног и физичког здравља.

Председница је указала на значај успешне сарадње са другим удружењима пензионера, наводећи размену искустава и заједничке иницијативе као кључне елементе за успех у раду. Посебно је захвалила Слободанки Цеци Илић, потпредседници Градске организације пензионера Београда и председници УП Банке Поштанска штедионица, за коју је веже вишегодишња плодносна сарадња али и искрено пријатељство.

У радном делу Скупштине једногласно су усвојене све тачке дневног реда, Извештај о раду и детаљно изложен Финансијски извештај. Након гласања остављено је простора за разговор, дружење и планирање будућих активности.

Посебна пажња посвећена је спортским дешавањима и успесима чланова. На четвртој спортско-рекреативној манифестацији, одржаној 20. маја у Обреновцу, екипа УП Народне банке заузела је сјајно 8. место од укупно 65 такмичарских екипа. Овај резултат, поред радости, обезбедио им је и учешће на Републичкој олимпијади спорта, здравља и културе у Врњачкој Бањи.

Након радног дела Скупштине, уследио је коктел, те је дружење настављено у опуштенијој атмосфери уз смех и пријатељске разговоре.

Д. Л. Л.

СМЕДЕРЕВО

Такмичење у стрељаштву

И ове године, као и претходних, у част славе железничара, Цар Константин и царица Јелена, одржано је такмичење у стрељаштву.

Тридесетог маја чланица Стрељачког клуба „Херој Срба“, Љиљана Аџић, у савременој стрељани Спортске хале у Смедереву успешно је организовала такмичење чланова Клуба пензионера „Желвоз“ у гађању ваздушном пушком у мушкој и женској конкуренцији.

Укупно је било 18 такмичара и то је представљало својеврстан спортски догађај за пензионере. Гађали су по 10 метака пробу и 10 за резултат. У женској конкуренцији је победила Љиљана Аџић са 83 круга, а у мушкој Станко Дикић са 60 кругова.

Након завршеног такмичења најуспешнијим стрелцима су додељене дипломе и медаље.

Г. О.

ТРСТЕНИК

Још један незабораван излет

Група од 40 пензионера, чланова Општинске организације пензионера Трстеник, обишла је недавно Ваљево и Дивчибаре, што је био трећи излет од почетка године. Још једно незаборавно дружење на задовољство свих учесника.

– У Ваљево нас је, према плану, дочекао локални водич који нас је упознао са Тешњаром, старим делом града, а обишли смо и Народни музеј. Након тога смо били у манастиру Лелић, а после обиласка стигли смо на Дивчибаре. Уживали смо у лепотама ове планине, задовољство међу нашим члановима било је видљиво, што ми је посебно драго. Прилика је да најавим и наш следећи планирани дводневни излет – 20. и 21. јула посетићемо манастир Острог. До краја ове године биће још излета и дружења, као и забава у ресторану – каже председница Комисије за друштвени живот и путовања у Општинској организацији пензионера Трстеник, Милица Куч.

Д. И.

АРАНЂЕЛОВАЦ

Сарадња са „банкарима“

Певачка група певачког друштва Удружења пензионера Аранђеловац је, на позив председнице Удружења пензионера Народне банке Србије, Марије Нешковић, 28. маја, химном Србије и сплетом песама из Шумадије отворила свечану седницу годишње Скупштине УП Народне банке Србије.

Аранђеловчанке кажу да је била посебна част наступити у раскошном здању Народне банке, у пуној свечаној сали, а велики аплауз присутних показао је задовољство њиховим наступом. Лепоти наступа, поред избора песама, допринела је и народна ношња коју су извођачи поносно носили.

Сарадња и дружење Аранђеловчана и београдских „банкара“ је иначе одлична на свим догађањима, а посебно на Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба. Већ се праве планови за дружење на овогодишњем Сабору пензионера, Олимпијади у Врњачкој Бањи, где ће певачко друштво УПО Аранђеловац, као прошлогодишњи победник такмичења хорова и певачких група удружења пензионера Србије, отворити ово надметање.

Колегама „банкарима“ је упућен и позив за присуство на 20. Смотри хорова и певачких група УП Србије, којој је, 16. октобра, домаћин УПО Аранђеловац.

Љ. Б.

БОР

Нови председник Удружења

На ванредној изборној и редовној Скупштини Удружења пензионера града Бора „Сунце истока“, којој су присуствовали сви делегати месних организација пензионера (градских и сеоских), изабран је нови председник Удружења. Од три предложена кандидата, већином гласова изабран је Зоран Милосављевић, који је захвалио на указаном поверењу и обећао да ће допринети да Удружење настави са успешним радом, као и бољем повезивању месних организација пензионера. Зоран Милосављевић је иначе дугогодишњи сарадник – кореограф Културно-уметничког друштва Удружења пензионера града Бора.

На предлог Милосављевића и чланова Скупштине, за заменика председника изабран је Славиша Симоновић. Чланови Скупштине похвалили су досадашњи рад Удружења, а посебно Културно-уметничко друштво и Комисију за спорт, који су имали запажене резултате у виду многобројних признања. Првог маја ове године Комисија за спорт је на „Јоргован фесту“ на Мирочу освојила свеукупно прво место, а наступили су у саставу: Зоран Милосављевић, Пашо Ибровић, Светлана Цокић, Дејан Страиновић, и под вођством капитена Вукашина Радуловића.

В. Р.

БАЈИНА БАШТА

Такмичење пензионера у риболову

Организација Спортских риболоваца „Младица“ из Бајине Баште традиционално организује Пролећни куп у пецању удицом на пловак.

Ове године такмичење је одржано 8. маја на риболовачкој стази дринског језера Перућац. Учествовала су 83 риболоваца у четири категорије. Међу њима и 15 оних који су се такмичили у конкуренцији пензионера. Најуспешнији је био Андрија Љубичић из Ужица. Он је упецао 875 грама рибе. Друго место заузео је Љубинко Вуковић из Црвице, а треће Раде Михаиловић из Бајине Баште.

– Много волим риболов и реку Дрину, па сам на њеној десној обали саградио викендицу. Редовно учествујем на Пролећном купу, а ово ми је прва победа. Од организатора такмичења добио сам пехар и мајицу – рекао је Андрија Љубичић.

М. А.

ГРОЦКА

Бесплатан превоз на банатску страну

Преко пута Гроцке налази се село Иваново које припада општини Панчево, а раздваја их река Дунав.

Пензионери из Гроцке овога пролећа су својим приватним чамцима организовали бесплатан превоз пензионера у Иваново и њихов повратак у Гроцку.

На обали села Иваново налазе се дрвене колибе у којима пољопривредници из Гроцке, који обрађују земљу у Банату, могу да се склоне од невремена. У тим колибама пензионери Гроцке су се одморили када су прешли у Банат.

З. Ч.

ВРШАЧКИ ГИМНАЗИЈАЛЦИ ШЕЗДЕСЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ

Омаж колеги Радомиру Путнику

Матуранти вршачке Гимназије „Борислав Петров Браца“ који су дипломирали 1965. године, обележили су 31. маја, дружењем у граду њихове младости, шест деценија од минулих школских дана. Од 118 матураната у четири одељења, како кажу најуспешније генерације у историји Гимназије, на прослави се окупило 35 некадашњих ђака и професорка математике Ђурђевка Пантић, која је напунила 90 година али и сачувала виталност и ведро расположење.

Позитивним вибрацијама допринело је и то што су, уз веома значајан јубилеј, вршачки гимназијалци имали и два додатна разлога за окупљање. Један је документарни филм о њиховом колеги Радомиру Путнику, драматургу, књижевнику и критичару, а други представљање монографије „Шездесет година касније“, у којој су слављеници објавили своје мини биографије и животну стваралаштво у деценијама после велике матуре. У монографији је своје текстове објавило четрдесетак аутора. Занимљиво је

Радомиру Путнику уручена Стеријина награда за животно дело

Монографијом овековечили успомене: чувена генерација вршачких матураната

да је Путник своје прве списатељске кораке начинио у Вршцу као ученик основне школе „Вук Караџић“, наставио као гимназијалац, а потом дипломирао на Академији за позориште, филм и телевизију у Београду.

У богатој биографији Радомир Путник је радио као критичар, затим и као уредник у новинама, а на истим пословима једно време је провео и у Радио-телевизији Србије и БК телевизији. Аутор је и четрдесет књига и већег броја тв драма и сценарија. Међу најзначајнијима је и тв серија „Крај династије Обреновић“. Путник је добитник бројних награда и националних признања, међу којима су Вукова и Доситејева награда, а 3. јуна у Новом Саду уручена му је и Стеријина награда за животно дело.

Педесетоминутни филм о годинама у Вршцу и Путниковом доприносу очувању и обогаћивању културног живота овог града, на посебан начин сачувао је траг о годинама и времену у коме су ови гимназијалци стицали образовање и лекције да постану – људи! Занимљиво је да је ова генерација матураната пре деценију, поводом 50 година матуре, објавила и монографију свих ђака који су дипломирали 1965. године и професора у овој школи.

Свечано представљање филма и монографије одржано је у вршачком позоришту „Стерија“ у коме је минулих година на репертоару било и неколико Путникових драма. Ово позориште је прошле године обележило осам деценија рада. **Ференц Косо**

ВРАЊЕ: ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА МАТУРЕ СЕДИХ КОСА

Генерација пензионера за понос

Негдањи ученици Економске школе у Врању 30. јуна поново су сели у скамије и свечано обележили шест деценија матуре.

Сећају се Момчило Новковић и остале седе старине да је у четири одељења давне 1965. године матурирало 120 комерцијалних техничара. Бивши матуранти ове школе сада живе Београду, Нишу, Новом Саду, Скопљу, Чачку, Бору, Зајечару, Куманову и Врању.

– Окупили смо се, у не баш великом броју, да се видимо и сетимо најлепшег доба у нашем животу. Дружили смо се и вредно учили, били смо изузетна генерација. За мене је ово посебан, незабораван доживљај. Много се радујем, присетили смо се школских дана. Генерација је имала доста значајних и виђенијих чланова – одуше-

вљена је Живка Мишић Христовска, пензионерка из Куманова.

Познати врањски привредник и директор Драган Томић истиче да је једна од првих послератних генерација за понос изнедрила врхунске стручњаке који су допринели развоју „Симпа“, „Јумка“, „Алфа плама“, Дуванске индустрије и других предузећа у Србији.

– Време проведено у школским клупама било је врло пријатно. Подсетили смо се лепих тренутака. Било је и ружних, али некако увек они лепо остану урезани у памћење. Одржали смо дух доживотног пријатељства. Током четири године школовања створили смо искрена и дубока пријатељства, а ту повезаност негујемо и славимо до данас. Упркос годинама, и даље се препо-

Део генерације комерцијалних техничара која је матурирала 1965. године

знајемо. Распредали смо анегдоте и успомене из периода када смо као деца постајали људи. Иза нас су раскошне животне ризнице. Било је то другачије време, махом смо сви били добри ђаци. Многи од нас постали су познати економисти, привредници и руководиоци – рекао је Томић.

Ведрa духа и бистра ума времешни матуранти су своје славље наставили у ресторани. Растали су се уз обећање да ће се за пет година поново састати. **В. Пешић**

Породична пензија за издржавано лице

В. Д., Мионица: Када се сматра да је неко издржавано лице, односно да га је члан породице издржавао, и шта се дешава ако тај члан породице (издржавалац) премине? Да ли издржавани има право на породичну пензију?

Одговор: Када је издржаване услов за стицање права на породичну пензију, сматра се да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију издржавао члана породице ако укупни месечни приходи члана породице не прелазе износ најниже пензије, у претходном кварталу. У приходе се не узима: додатак на децу, родитељ-

ски додатак, материјално обезбеђење породице, породична пензија остварена по другом родитељу, новчана накнада по основу помоћи и неге, новчана накнада за телесно оштећење, примања по основу награда, отпремнина због одласка у пензију, као и примања по основу ученичког и студентског стандарда.

Уплата по члану 15

Б. Н., Деспотовац: Моја супруга би следеће године требало да оде у пензију пошто пуну 64 године, али има само 14 година и четири месеца стажа. Знам да може сама да уплати до 15 година али ме интересује кад треба да почне и каква је процедура.

Одговор: Одредбе члана 15 Закона о пензијском и инвалидском осигурању омогућавају свим грађанима Србије да сами уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање и тако остварен стаж осигурања је у потпуности изједначен са другим основима осигурања како за испуњење услова за стицање права на пензију, тако и за утврђивање месечног износа пензије. Ваша супруга може да се укључи у обавезно пензијско и инвалидско осигурање, својство осигураника стиче се даном подношења захтева, а на захтев лица може се стећи најраније 30 дана пре подношења захтева. Захтев за укључивање у обавезно осигурање може се поднети лично у Фонду ПИО, путем поште или преко е-Шалтера на сајту Фонда. Захтев може да се

поднесе пре навршених година живота прописаних за остваривање права на пензију.

Приликом подношења захтева лице бира једну од 13 понуђених основица на коју ће плаћати допринос за ПИО, али је основицу могуће и изменити у току трајања осигурања подношењем одговарајућег захтева. Допринос се на одабрану основицу плаћа до 15. у сваком месецу за претходни месец.

Подношење захтева за стицање права на старосну, превремену старосну пензију, односно инвалидску пензију сматра се захтевом за престанак овог својства осигураника, уколико су испуњени услови за стицање ових права.

Уплата доприноса по члану 15 Закона о ПИО не обухвата и здравствено осигурање.

Новчана накнада за телесно оштећење

М. Н., Нови Пазар: Вештачењем ми је утврђено телесно оштећење од сто одсто, али сам одбијен за накнаду за телесно оштећење. Да ли је у питању грешка?

Одговор: Према члану 37 Закона о ПИО право на новчану накнаду за телесно оштећење припада осигураницима и корисницима права на пензију код којих је дошло до губитка или битнијег оштећења појединих делова тела под условом да

је телесно оштећење последица професионалног обољења или повреде на раду. Право на новчану накнаду за телесно оштећење не може да се оствари ако је телесно оштећење настало као последица болести или је проузроковано повредом ван рада.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Породична пензија и прекид школовања због болести

К. П., Горњи Милановац: Мој син прима породичну пензију по смрти оца. Има 25 година, студира и требало је већ да дипломира али је изгубио годину и по дана на лечење и рехабилитацију од последица саобраћајне несреће (ударен је колима). Знам да има право да прима породичну пензију до 26 година али сам чула да то може и да се продужи у случају болести. Да ли је то тачно? Имамо сву документацију о његовој повреди.

Одговор: Законом о високом образовању прописана је могућност да се студенту одобри мировање права и обавеза у случају болести. Уколико је факултет одобрио мировање права и обавеза због болести, Фонд прихвата ово уверење приликом оцене услова за коришћење права на породичну пензију јер тиме студент задржава и даље статус студента високошколске установе. За време мировања детету припада право на породичну пензију, као и после навршених 26 година живота (ако се и даље налази на школовању), за онолико времена за колико му је одобрено мировање.

У случају када дете нема уверење високошколске установе којим му се одобрава мировање права и обавеза због болести, при оцени услова за коришћење породичне пензије након навршених 26 година живота, неопходно је тражити мишљење органа вештачења о постојању болести и дужини њеног трајања. Право на породичну пензију детету припада за све време мировања, као и после навршених 26 година живота (ако се и даље налази на школовању), за онолико времена за колико му је одобрено мировање, односно за онолико колико је орган вештачења Фонда утврдио да је болест трајала.

Прерачун пензије за самосталце

Б. Б., Велики Црљени: Отишао сам у пензију пре четири године али сам одмах наставио да радим у својој браварској радњи и нисам морао да је одјављујем. Сада сам предао захтев да ми се обрачунају и те четири године у пензију али су ме одбили јер нисам угасио радњу. Зашто сад морам да одјављујем (имам два радника), а нисам морао кад сам одлазио у пензију?

Одговор: Да би се поднео захтев за прерачун пензије и урачунавање стажа који је накнадно навршен, Законом о ПИО је прописано да пензионер мора претходно да буде одјављен са осигурања. Чланом 121 Закона о ПИО је прописано да корисник старосне пензије или превремене старосне пензије који се

запосли на територији Републике, односно обавља самосталну делатност по основу које је обавезно осигуран на територији Републике, има право по престанку тог запослења, односно обављања те самосталне делатности, на поновно одређивање пензије ако је био у осигурању најмање годину дана.

ПЕНЗИОНЕРИ ГУП СОМБОР ПОСЕТИЛИ ОХРИД И СТРУГУ

Слатководно македонско море

Уз свесрдну помоћ Милована Грбића, председника ГУП Смедерево, сомборски пензионери су средином јуна боравили у Охриду. Одушевљење је најпре изазвала понуда да им организује превоз и смештај, те да им и лично буде пратилац, али највећу радост донео је тренутак када су се Сомборци нашли на обалама сунчаног Охрида, преко кога су се разливале нијансе плаве и зелене, јединственог колорита најбољег акварелисте – природе.

Доживљај за памћење! Утисак четвородневног боравка у Охриду је скуп водених токова, лепота и раскош Националног парка дуж обронака Галичице, као и културно-историјски споменици којима обилује овај део некада заједничке државе.

Први дан је био резервисан за Свети Прохор Пчињски, манастир Српске православне цркве на шумовитим обронцима планине Козјак, на левој обали Пчиње. Манастир је и културно-просветни центар овог краја: у њему је богословска школа, преписивачко-илуминаторска радионица, а организовано се учи иконописачки занат. Према предању, у 11. веку подигао га је византијски цар Роман Диоген у знак захвалности Светом Прохору Пчињском, који му је пропрекао да ће постати цар.

Сомборци одушевљени Охридом

Након тога је уследио обилазак градског језгра у пратњи лиценцираног водича. Стари град Охрид је познат по уским улицицама, које воде од језера па све до тврђаве, бројним црквама од којих је најлепша Канео, и наравно, по охридским бисерима. Ови бисери не настају у шкољкама, већ се праве, али по квалитету и лепоти не заостају за оним правим и чувени су у свету. Охридски бисер, који су носиле Елизабета II, данска краљица Маргарета II, Ђована Савојска од Италије и принцеза Дајана, заправо се прави од крљушти рибе плашице која живи у Охридском језеру.

И други дан је за пензионере био рекреативно-едукативан, организован тако да се обиђе што више историјских објеката. Антички театар се налази близу улаза у Самуилову тврђаву и могао је да прими до 5.000 гледалаца. Сматра се да је изграђен крајем 3. и почетком 2. века п. н. е., а његови богати украси данас се налазе у Историјском музеју у Охриду.

Наравно да је незаобилазни манастир Свети Наум изазвао посебне емоције, што због своје величанствености, то и због чињенице да је његов оснивач ту и покопан 910. године. Манастирска црква посвећена је Св. архан-

ђелима Михаелу и Габријелу и само се она још увек користи као верски објекат. Локација манастира је врло специфична, налази се непосредно уз албанску границу, 29 км од Охрида, на високој стени изнад језера.

Трећи дан био је намењен посети Биљаниних изворима (извор Црног Дрима) са изузетно чистом и бистром водом која може да се пије. Због свих природних и културних карактеристика није чудно што су Охридско језеро и град Охрид проглашени за светску баштину и под заштитом су УНЕСКО-а.

На овом занимљивом путовању Сомборци нису заобишли ни Стругу и њену популарну и кроз историју чувену пијаву. Повратак четвртог дана је остао упечатљив због посете Скопљу, главном граду Северне Македоније. Многи пензионери су се присетили разарајућег земљотреса из јула 1963, након којег се овај град дигао из пепела и до данас блиста у својој раскоши и лепоти.

Све виђено ће се дуго памтити и препричавати, а најдуже ће вероватно остати у сећању љубазност мештана, топла добродошлица, заједничка свечана вечера уз музику и дружење и, наравно, другарски гест пријатеља из Градског удружења пензионера Смедерево.

Иванка Огњанов

Вожња до Биљаниних извора

ТРГОВИШТЕ

Помоћ најсиромашнијима

У Општинском удружењу пензионера у Трговишту све је у знаку поделе пакета солидарне помоћи најсиромашнијим корисницима пензија.

Председник Удружења Стојадин Цветковић истиче да ће солидарне пакете помоћи из касе Републичког фонда ПИО добити 76 од укупно 877 трговишких ветерана рада. На списку пензионерске

организације у Трговишту тренутно је 60 чланова који са суграђанима деле судбину животне збиље у најнеразвијеној и најсиромашнијој општини у Србији.

Ветерани рада са малим примањима принуђени су да воде борбу са растућим трошковима и смањеним финансијским могућностима. Сламка спаса за најсиромашније је локална самоуправа која пред-

узима мере да помогне угроженом становништву.

Општина Трговиште и Предузеће за саобраћај „Кавим-јединство“ из Врања постигли су договор о повлашћеној аутобуској возњи – попуст од 50 одсто цене аутобуских карата имају пензионери, студенти, ученици, социјално угрожени и особе без сталног запослења.

В. П.

Да ли сте знали ...

– да се Светски дан становништва обележава 11. јула, од 1989. године када га је Генерална скупштина Уједињених нација прогласила датумом од јавног значаја? Овај датум је изабран јер је 11. јула 1987. светска популација достигла број од пет милијарди становника. Основни циљ обележавања Дана становништва је подизање свести о глобалним проблемима као што су сиромаштво, здравствена заштита, образовање и одрживи развој.

– да светска популација тренутно броји скоро 8,3 милијарде људи? Бројно стање популације се може пратити у реалном времену преко Worldometer-а, односно Светског популационог сата, који из секунда у секунд показује тренутни број људи на планети, број рођених и преминулих на тај дан, број рођених и преминулих од почетка године и неке друге параметре.

– да је најмногољуднија држава на свету Индија са нешто мање од милијарду и по становника? У стопу је прати Кина са више од 1,4 милијарде житеља, а знатно иза су Сједињене Државе као трећа најмногољуднија земља са више од 347 милиона. Међу првих десет су и (тим редоследом): Индонезија, Пакистан, Нигерија, Бразил, Бангладеш, Руска Федерација и Етиопија.

– да се једна од највећих промена у погледу светске популације догодила са индустријском револуцијом? Док је током целе људске историје до око 1800. године светска популација достигла једну милијарду, друга милијарда је постигнута за само 130 година (1930), трећа милијарда за 30 година (1960), четврта за 15 година (1974), а пета милијарда за само 13 година (1987).

– да ће светско становништво у овој години расти по стопи од око 0,85 одсто, односно око 70 милиона људи годишње? То је смањење у односу на раст од 0,97 одсто у 2020. години и 1,25 процента у 2015. години. Годишња стопа раста достигла је врхунац средином 60-их година прошлог века, када је износила око два процента. Од тада се скоро преполовила а демографи предвиђају да ће се благи пад наставити и у наредним годинама.

Лековите мисли

Каријериста у аутомобилу нема мењач за – рикверц!
Пут успеха није асфалтиран. Зато многи не стигну до краја.
Увек је био гладан. Живео је од илузија.
Не кријте се иза туђих леђа. Тако нећете развити своја.
Више се њих надовезује на реч него на посао.
Оцену из понашања даје историја. Ко ће толико да чека?

Душан Старчевић

Пријатељи

Човека, кад остари, оптерећују дани. Не године.
Наше драме режирани су експерти.
Најбоље да вас изда сећање кад и пријатељи.
Човеку видите право лице тек кад вам окрене леђа.
Ко на празно меље, голи је кукољ.
Ко не може све да свари, никад се не омрси.

Пеко Лаличић

Старост

Младост је у журби, а старост нема времена.
Старост нас учи да се може и живети.
Идите за оним ко добро види.
Руке на сунце – да градимо будућност.
Оштар језик не трпи тупе мисли.
Златна је она реч која запне за зубе.

Милијан Деспотовић

Утисак

Ствари гурамо под тепих. Кључ нам је испод отирача.
Тешко се отети утиску. Урезује се у памћење.
Ако подмажете, глатко ћете проћи.
Има танке живце ко се провлачи кроз иглене уши.
Кога тера малер, споро напредује.

Жељко Марковић

Заборав

У недостатку стамбеног простора, живим испод достојанства.
Заборав је коначни отклон од тешких мисли.
Воли себе као ближњег свог.
Оно што другима могу да опростим, то и себи могу да дозволим!
Људи пате, јер још нису престали да воле.
Кад није уточиште, човек је препрека другима.

Раде Мићковић

Афоризам

Бог нам опрашта дуг. Кредитори неће ни да чују.
Није све отишло до ђавола. Ваво је дошао сам.
Циљ ми је да променим живот. Увек промашим.
Цена моралу је ниска. Једва чекам да поскупи.
Нема тог зида који не можемо срушити главом.
У изгубљеном афоризму увек се неко пронађе.

Радомир Станојковић

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈКО КУЗМА- НОВИЋ	НЕМАЧКА МАНЕКЕНКА	ДОБРО ГРАБЕН	ЕЛЕКТР. КОНТРОЛ. УРЕД	ЧЕТВРТИНА НЕЧЕГА (ТУРЦ.)					
ГРАЂЕ- ВИНСКИ МАТЕРИЈАЛ	▼								
ЛАГАНЕ									
НЕБЕСКО ПЛАВЕТ- НИЛО									
УЛТРАВИО- ЛЕНТНИ			ЕНЕРГИЈА						
АТЛЕТСКИ БАЦАЧКИ РЕКВИЗИТ			ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ОУН						
УЗВИК ЧУЊЕЊА				ПРИТОКА ЗАПАДНЕ МОРАВЕ	ДРЖАВ- ЉАНИН НЕМАЧКЕ	УРЕЂАЈ ЗА СКЕНИРАЊЕ	ГРАНА ПРИВРЕДЕ	ВОЈНОТЕХ- НИЧКА АКАДЕМИЈА	ОБАЛСКА АРТИЉЕ- РИЈА
САГЛАС- НОСТ, ПОДУДАР- НОСТ									
НАША ПЕВАЧИЦА									
ШКОЛА		НАКАНА, НАУМ							ЧОВЕК ИЗ АРАБИЈЕ
ИБИДЕМ		ВРШИТИ ИЗБОР	ПРЕВРЕ- МЕНИ					АМПЕР	
ФИС- КУЛТУРА (СКР.)			НАТРИЈУМ КАРБОНАТ		РИМСКИ ВОЈСКОВОЂА, ЛУЉИЈЕ ВОЈЊА САОНИ- ЦАМА (МН.)			ПОКУШАЈИ УБИСТВА ИСТАКНУ- ТЕ ОСОБЕ	
ГРЧКИ БОГ ЉУБАВИ					ДЕО ОТПЛАТЕ ДУТА КАНАДСКИ ТЕНИСЕР, МИЛОШ				
РАДИО- ЛОКАТОР					МЕДИЦИН. ЕЛЕКТРОН. БИБЛИО- ТЕКА				
 ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВИТАК				ВРСТА ЛИНИЈЕ	16. И 14. СЛОВО АЗБУКЕ	ДРЖАВА У АЗИЈИ		
НИШ	НИОБИЈУМ		ТРУП БРОДА (МН.)						
ИСТОК		ЗАЛЕЧЕН (ЛАТ.)	ХЛАД, ХЛАДОВИНА						
ДАВАТИ МИШЉЕЊЕ О НЕЧЕМУ		КАЛЦИЈУМ							
ЧОВЕК ИЗ БАНАТА									

	6		2		1		7	
2		7		9		3		6
	5		3		6		2	
	7		1		4		8	
4		2				7		1
	1		7		3		5	
	3		4		2		9	
8		4		3		1		7
	9		8		7		4	

РЕШЕЊЕ: 963241578, 247598316,
158376924, 3751224689, 482659731,
619783452, 736412895, 824935167,
591867243.

			6		4		9	
			2	3	7		8	
6	2				7		3	
	8			7		1		
		1	5		2	8		
	7	4		8		3	9	
8		5				3	2	
	4		3	9	1			
1		3			5			

РЕШЕЊЕ: 317658429, 459237681,
628419753, 586973214, 931542876,
274186395, 895764132, 742391568,
163825947.

	1		6		6		4	
6		4				9		3
	2						8	
	3		6		9		2	
		6				8		
	7		1		8		3	
	5						1	
4		3				2		8
	9		2		3		6	

РЕШЕЊЕ: 317986542, 684512973,
529437186, 831649725, 246375891,
975128634, 752864319, 463791258,
198253467.

У sudoku упишите преостале бројеве од 1 до 9 у сва празна поља у редовима, колонима и блоковима.

РЕШЕЊЕ: креч, лаке, азур, ув, е, диск, ију, јединство, анабекута, ш, намепа, иб, рани, а, физ, цезар, ерос, бата, радар, меб, танак, н/р, ни, корита, и, саниран, оцењивати, банаћанин.